

ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

อุทัยวรรณ เฟื่องธรรม

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ อุทัยวรรณ เฟื่องธรรม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

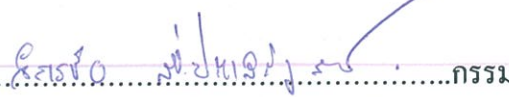
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทรน้อย)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทรน้อย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรมย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ย์ ธาระเสนา)
วันที่.....11.....เดือน.....เมษายน.....พ.ศ.....2560.....

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งในการช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร.รชฎ จันทร์น้อย (อาจารย์ที่ปรึกษา) ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาในการแนะนำตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและระลึกถึงพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ในระดับปริญญาโท รวมทั้งบุคลากรและเจ้าหน้าที่งานบริการศึกษาทุกท่าน ที่ช่วยประสานงานให้ความสะดวกตลอดมา

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา สมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา รวมทั้งเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบูรพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้การอบรมสั่งสอน ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ จนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

อุทัยวรรณ เพ็งธรรม

58930080: กลุ่มวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/ คุณภาพชีวิต/ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน
เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

อุทัยวรรณ เฟื่องธรรม: ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
(THE RELATIONSHIP BETWEEN PRACTICES BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY AND QUALITY OF LIFE AMONG REGISTERED AGRICULTURALISTS IN
THE AREA OF AMPHOE MUEANG CHON BURI, CON BURI PROVINCE)

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: รชฎ จันทรน้อย, Ph.D. 85 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
คุณภาพชีวิต และ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ
คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประชากร
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี จำนวน 319 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random
sampling) จากนั้น การเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยการเลือกแบบตามสะดวก
(Convenience sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .915
สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(SD) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน
เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน อันดับหนึ่งคือ ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร รองลงมาคือ การจัดการด้าน
การเงิน และ การพัฒนาตนเอง ตามลำดับ ด้านคุณภาพชีวิต พบว่า โดยรวมมีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน อันดับหนึ่งคือด้านจิตใจ รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ด้านสิ่งแวดล้อม และด้าน
ความสัมพันธ์ทางสังคม ตามลำดับ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี
จังหวัดชลบุรี พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกคุณภาพ
ชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และมีความสัมพันธ์
กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

58930080: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A.
(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS : PRACTICES BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY/
QUALITY OF LIFE/ REGISTERED AGRICULTURALISTS IN THE AREA
OF AMPHOE MEAUNG CHON BURI, CHON BURI PROVINCE

UTHAIWAN PENG TAM: THE RELATIONSHIP BETWEEN PRACTICES BASED
ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY AND QUALITY OF LIFE AMONG
REGISTERED AGRICULTURALISTS IN THE AREA OF AMPHOE MUEANG CHON BURI,
CHON BURI PROVINCE. ADVISOR: RACHATA CHANNOI, Ph.D. 85 P. 2017.

The purposes of this study were to examine a level of practices based on Sufficiency Economy Philosophy and a level of quality of life among registered agriculturalists in the area of Amphoe Mueang Chon Buri, Chon Buri Province. Also, this study intended to determine the relationship between the practices based on Sufficiency Economy Philosophy and quality of life among these registered agriculturalists. The subjects participating in this study were 319 agriculturalists who were firstly recruited by a stratified sampling technique, and then by a non-probability sampling method via a convenient sampling technique. The instrument used to collect the data was a questionnaire with a reliability level of .915. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, standard deviation, and the test of Pearson Product Moment Coefficient.

The results of this study revealed that the level of practices based on Sufficiency Economy Philosophy was at a high level. When considering each aspect, the one in relation to management of agricultural area was rated the highest, followed by the aspect relating to financial management and self-development, respectively. Regarding the quality of life, the subjects reported a good level of quality of life in general. When considering each aspect of quality of life, the mental quality was rated the highest, followed by physical aspect, environment, and social integration, respectively. In addition, based on the results from the test of the relationship, it was shown that there was a positive, moderate relationship between the practices based on Sufficiency Economy Philosophy and quality of life among the registered agriculturalists in the area of Amphoe Mueang Chon Buri, Chon Buri Province at a significant level of .01.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	6
แนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต.....	17
ข้อมูลทั่วไปอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิจัย.....	47
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.....	49
ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.....	54
ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	63
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	78
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1	เกณฑ์คะแนนของระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละระดับ..... 16
2-2	การประยุกต์แนวคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินระดับปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง..... 34
2-3	การประเมินการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง..... 37
2-4	การวัดคุณภาพชีวิต..... 38
3-1	กลุ่มตัวอย่าง..... 40
4-1	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (n = 319)..... 48
4-2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (n = 319)... 49
4-3	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตร (n = 319)..... 50
4-4	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการจัดการด้านการเงิน (n = 319)..... 51
4-5	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการพัฒนาตนเอง (n = 319)..... 52
4-6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมรายด้าน (n = 319)..... 54
4-7	จำนวนและร้อยละ ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (n = 319)..... 55
4-8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม (n = 319)..... 55

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4-9 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้านร่างกาย (n = 319).....	56
4-10 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้านจิตใจ (n = 319).....	58
4-11 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม (n = 319).....	60
4-12 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้าน สิ่งแวดล้อม (n = 319).....	62
4-13 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ คุณภาพชีวิตโดยรวม.....	63

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2-1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	8
2-2 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีแสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี Maslow's hierarchy needs กับทฤษฎี Sharma's hierarchy needs and quality of life....	18
2-3 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการ สุขภาพ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะ แวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมกับคุณภาพชีวิต.....	19
2-4 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	21

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนคนไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา โดยพระองค์ทรงห่วงใยต่อสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอยู่ของคนไทย และสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...วิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและประชาชนโดยทั่วไป มีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด เนื่องมาจากความวิปริตผันแปรของวิถีแห่งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่นๆของโลก ยกย่องที่เราหลีกเลี่ยงให้พ้นได้ จึงต้องระมัดระวัง ประคับ ประคองตัวมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการเป็นอยู่โดยประหยัด เพื่อที่จะอยู่ให้รอด และก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ...” พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ วันที่ 30 ธันวาคม 2521 (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้รับผลกระทบต่อทุกภาคส่วนอย่างรุนแรง ทำให้ธุรกิจจำนวนมากได้รับผลกระทบ คือการปิดกิจการของภาคธุรกิจ ปัญหาการว่างงานทั้งจากสาเหตุการถูกปลดออกจากการเป็นพนักงานบริษัท และปัญหาการไม่มีตลาดแรงงานรองรับนักเรียนนักศึกษาจบใหม่ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกระดับ แต่สำหรับเกษตรกรนั้นจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจน้อย กล่าวคือ วิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัว แต่กลับส่งผลดีต่อราคาพืชผลทางการเกษตรของไทยทำให้ส่งออกได้มากขึ้น เกษตรกรสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ซึ่งต่างจากภาคธุรกิจ และจากเหตุการณ์นี้จึงทำให้ประชาชนที่เคยทำงานนอกภาคเกษตร ได้ให้ความสนใจเริ่มหันกลับมาทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพึ่งตนเองสร้างความเข้มแข็งให้มีสุขภาพกาย สุขภาพใจ ที่สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนคนไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 (ศศิพิมพ์ เหล่าศรีมงคล, 2556)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร โดยเกษตรกรต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่งเสริมให้

เกษตรกรมีการดำเนินชีวิตปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี ได้กำหนดเป้าประสงค์หลักเรื่องคุณภาพชีวิตเกษตรกรในแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาชีพมั่นคง และรายได้จากการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น” พร้อมกับได้ดำเนินงาน โครงการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ในหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน โครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ ซึ่งทุกโครงการล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้และนำมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อเสริมรายได้ลดรายจ่าย ให้เกษตรกรอยู่แบบพึ่งพาตนเองได้ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี, 2559) จากผลการประเมินการดำเนินงาน โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ทำให้ทราบว่า ก่อนที่เกษตรกรจะทำเกษตรแบบพอเพียง ครอบครัวมีหนี้ ธกส. หนี้ในระบบในจำนวนที่มากจนไม่สามารถผ่อนไหวทำให้เกิดความวิตกกังวล ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพใจ ไม่มีความสุข แต่พอเข้าร่วมโครงการกับหน่วยงานราชการที่นำแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้ในครอบครัว โดยปลูกผักกินเอง ไม่ต้องซื้อ เลี้ยงสัตว์ มีบ่อเลี้ยงปลา ทำนา ใช้หลักธรรมชาติดูแลกันเอง ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ผลผลิตที่เหลือไว้ขายหมุนเวียนตามฤดูกาล ผลจากการนำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น รายได้มากกว่ารายจ่ายลดหนี้สิน และมีเงินออม คุณภาพชีวิตดีขึ้น ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559)

จังหวัดชลบุรีมีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ครัวเรือน 27,319 ครัวเรือน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี มีเกษตรกรที่เคยแจ้งขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรแล้ว รวมจำนวน 2,016 ครัวเรือน ทั้งนี้ ถ้าเฉพาะเกษตรกรที่แจ้งขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรใน ปี 2559 กับกรมส่งเสริมการเกษตร มีจำนวน 1,571 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี, 2559) ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญมี พุทโมกษ์ (2556), ณัฐพจน์ ยืนยง (2555), อรอาภา เมืองสุวรรณ (2555), ชัยวัฒน์ ชีระกุลพิศุทธิ์ (2554), พงษ์เทพ อาสนิททอง (2552)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดชลบุรี และทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี จึงเห็นว่าการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาเพื่อกำหนดหลักปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของเกษตรกรในท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจนำ

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมถึงเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

สมมติฐานการวิจัย

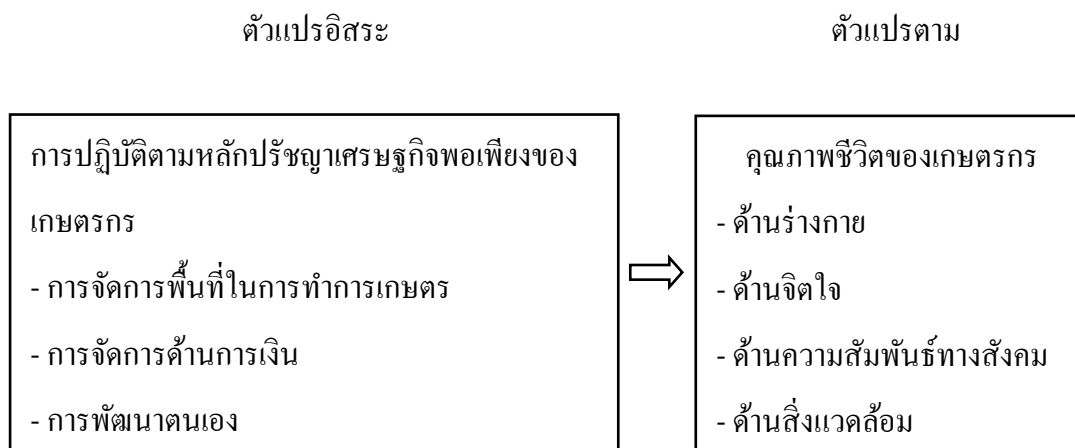
การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของณัฐพจน์ ยืนยง (2555) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, บุญมี พุทโมกษ์ (2556) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา, และกนกวรรณ กรรษา (2550) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดการวัดการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ มุลนินิชิพัฒนา (2550), สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550), อรสุดา เจริญรัต (2546) ณรัชชอร์ ศรีทอง (2554) และการวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วิระวรรณ

ต้นตอพัฒนาสกุล, วนิดา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิตต์ วงศ์สุวรรณ และราณี พรมานะจรัสกุล (2540) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้หน่วยที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งแบ่งขอบเขตของการศึกษาได้ ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรอิสระคือการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ได้แก่ การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร การจัดการด้านการเงิน การพัฒนาตนเอง

ตัวแปรตามคือคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ที่ได้ขึ้นขึ้นทะเบียน และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2559 กับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1,571 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี, 2559)

3. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 5 เดือน คือ ระหว่างเดือน มกราคม-เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2559 ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เกษตรกรผู้ประกอบการอาชีพด้านการเกษตร ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่หลากหลาย ปลูกพืช/ เลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ เพื่อบริโภคในครัวเรือน และเพื่อขาย มีการวางแผนด้านการเงิน ดำรงชีวิตอยู่แบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร หมายถึง เกษตรกรแบ่งสัดส่วนพื้นที่ในการทำการเกษตร คือ แบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย, แบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือนและขาย, แบ่งพื้นที่เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2. การจัดการด้านการเงิน หมายถึง เกษตรกรวางแผนด้านการเงิน มีการควบคุมตนเองในการใช้เงิน

3. การพัฒนาตนเอง หมายถึง เกษตรกรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และศึกษาหาความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปพัฒนาในด้านการเกษตร

คุณภาพชีวิต หมายถึง เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งร่างกายแข็งแรง จิตใจมีความสุขในการดำรงชีวิต มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน และมีสภาพแวดล้อมรอบตัวที่ดี

1) ร่างกาย หมายถึง สุขภาพร่างกายที่ดี ทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

2) จิตใจ หมายถึง สุขภาพจิตใจที่ดี ได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว มีความสุขในการดำรงชีวิต

3) ความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ดีไม่ถูกแบ่งแยกจากชุมชน ได้รับความช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน

4) สิ่งแวดล้อม หมายถึง มีสภาพแวดล้อมรอบตัวที่ดี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ โดยแบ่งประเด็นที่น่าสนใจออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
4. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต
5. ข้อมูลทั่วไปอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาเอกสารของ ฌรัชชอร์ ศรีทอง (2554) สุเมธ ดันติเวชกุล (2544) และ อรสุดา เจริญรัต (2546) เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้วยพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้ทรงพระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติที่พระองค์ได้ทรงประมวลรวบรวมไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นองค์รวม เพื่อให้ประชาชนทุกคนและทุกองค์กรทุกระดับนำไปประยุกต์ใช้ในการรับมือกับผลกระทบที่เกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเข้มแข็ง มั่นคง สมดุล และมีความสุข ทั้งนี้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนอกจากจะช่วยให้ผู้ยึดถือเป็นแบบปฏิบัติสามารถปรับเปลี่ยนความคิด นิสัย พฤติกรรมและวิธีการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผลแล้วยังช่วยรักษาทุนเดิมของชีวิตไม่ให้สูญเสียไปเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤติต่าง ๆ อีกด้วย

ในการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและบริหารพัฒนาองค์การจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งถ่องแท้ในหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและเงื่อนไขสู่ความสำเร็จรวมทั้งเรียนรู้แบบอย่างที่ดีที่มีบุคคลหรือองค์กรประพาศปฏิบัติไว้ และที่สำคัญต้อง

ตระหนักถึงคุณประโยชน์ที่แท้จริงของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างเสริมชีวิตที่ดี มีความสุข นำไปสู่ สังคมสันติสุขอย่างยั่งยืนด้วย

หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ และ 2 เงื่อนไข

1. ความพอประมาณทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเน้นการดำเนินชีวิตตาม อุดมภาพหรือสภาวะของบุคคลหรือองค์กรในขณะนั้น ด้วยทางสายกลาง สมดุลไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่สุดโต่งเกินพอดี เช่น ใช้จ่ายได้แต่ต้องไม่ฟุ่มเฟือยจนสร้างหนี้สินให้ตนเองและครอบครัวอดออมได้แต่ต้องไม่ตระหนี่เหนียวจนตนเองลำบากหรือเอาเปรียบผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล เป็นการใช้สติและปัญญาในการตัดสินใจด้วยผล โดยปราศจาก อารมณ์หรืออคติ มีความยับยั้งชั่งใจกับความอยากได้ อยากมี อยากเป็น โดยที่ความมีเหตุมีผลต้อง เป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้ ไม่ว่าจะนำไปตามหลักวิชา หลักกฎหมาย กฎเกณฑ์ทางสังคมหรือ หลักศีลธรรมก็ตาม
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยความไม่ประมาท ครอบคลุมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากปัจจัย ภายในและภายนอก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดขึ้นตลอดเวลากับทุกคน ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงได้ แต่การอยู่รอดและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ อย่างมั่นคง ต้องเข้าใจที่มาของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ส่งผลกระทบต่ออย่างไร และที่สำคัญต้องมีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง
4. หลักวิชาความรู้ ต้องมีการวางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยความรอบรู้ รอบคอบและ ระมัดระวังตามหลักวิชาไม่ใช่อารมณ์หรือความเข้าใจเพียงชั่วครู่ชั่วคราวของตนเอง หรือความเชื่อที่ ไร้เหตุผลที่อิงกับไสยศาสตร์ หรือโหราศาสตร์ด้วยความมกมาย แต่ต้องมีข้อมูลและองค์ความรู้ที่ ถูกต้อง ครบถ้วนมาประกอบการตัดสินใจในทุกเรื่องและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็น ระยะๆ ทั้งนี้ในการสร้างคนให้มีความรู้ จึงต้องมีการลงทุนจัดการศึกษา ฝึกอบรมและการวิจัยเพื่อ พัฒนาในทุกองค์กรทุกระดับ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น
5. หลักคุณธรรม ต้องปรับเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีคุณธรรม โดยเฉพาะ เจ้าหน้ารัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจทุกระดับ เนื่องจากคุณธรรมเป็นเครื่องกำกับจิตใจให้คน ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่สังคมเห็นตรงกันว่าเป็นความจริง ความดีและความงาม ซึ่งสามารถนำไป ปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาวะที่เป็นอยู่ของแต่ละคน แต่ละองค์กรและแต่ละพื้นที่ได้

ภาพที่ 2-1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549)

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544) เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการวางรากฐานอันมั่นคง ยั่งยืนของบุคคล และสังคมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกรุณาธิคุณพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งหลาย โดยไม่ได้จำกัดเฉพาะเกษตรกรเท่านั้น หากแต่ผู้ประกอบสัมมาชีพอื่นๆ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืน ให้แก่รากฐานของตนเองได้ และยังคงกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเอง (Relative self-sufficiency) อยู่ได้ระดับพื้นฐานโดยไม่เดือดร้อนได้ จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไปได้ โดยอธิบายว่าความสามารถในการอยู่ได้ในระดับพื้นฐานต้องยึดแนวทางสายกลาง (มิชฌิมาปฏิบัติ) เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย

1. พึ่งตนเองทางจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อแท้จะประสบความล้มเหลว หรือพบเจอกับความยากลำบาก
2. พึ่งตนเองทางสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลภายในสังคม
3. พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับภูมิประเทศหรือสังคมไทย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเหมาะสม
5. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น แม้ไม่มีเงิน ก็ยังมีข้าว ปลา ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการยังชีพและสามารถพัฒนาไปสู่การพัฒนาที่ก้าวหน้าต่อไป

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549 อ้างถึงใน ชุดินันท์ ทองคำ, 2555, หน้า 7-8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

ประเวศน์ วลี (2542 อ้างถึงใน ชุดินันท์ ทองคำ, 2555, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 9 ไว้ว่า ความพอเพียงมีอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่ พอเพียงสำหรับบุคคล คือ จิตใจพอเพียง ชุมชนเข้มแข็ง พอเพียง ปัญญาพอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง วัฒนธรรมพอเพียง และมีความมั่นคงพอเพียง เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็จะเกิดความสมดุล คือเกิดความยั่งยืนซึ่งเราอาจเรียกเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ ได้ อีก เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ว่าเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติสำหรับคนทุกคน เพื่อให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ตามความเหมาะสม เพียงพอ กับความต้องการของตนเอง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลและมั่นคง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างอยู่เย็นเป็นสุขและเป็นประโยชน์ ต่อตนเองและส่วนรวม

แนวทางการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นแนวทางที่ควรนำมาทำความเข้าใจและปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

บันได 3 ขั้น ในการนำปรัชญาไปใช้ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2557, หน้า 10-11)

ขั้นที่ 1 ต้องเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อให้เห็นคุณค่าและเกิดศรัทธาที่จะนำปรัชญานี้ไปประยุกต์ใช้จริง อาจเริ่มจากการเชิญผู้รู้มีประสบการณ์จริงมาบรรยายให้ความรู้ หรือจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน หรือพูดคุยเล่าสู่กันฟังภายในครอบครัวในโรงเรียนในองค์กรและในชุมชน

ขั้นที่ 2 ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ตั้งแต่ระดับครัวเรือนจนถึงระดับประเทศ โดยมีการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนด้วยกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้บุคคลและองค์กร/สถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่และนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ผู้นำศาสนาทุกศาสนา ครู อาจารย์ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับ บุคลากรทางการแพทย์ และผู้ปฏิบัติงานสายสุขภาพในสถานีนอนามัย/ โรงพยาบาลชุมชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ต้องใช้ปรัชญาเป็นหลักในการดำรงชีวิตอย่างต่อเนื่องเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อ บ่มเพาะ ปลูกฝังหยั่งรากจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนไทย

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2550)

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า “ความเป็นอยู่ที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพของตนเป็นหลักสำคัญ”

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมिरายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ให้ความชัดเจนว่า “การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้าที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง”

5. การปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีลดละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการ โดยปราศจากละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วเป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่อยู่มั่นในห้วงอกงามสมบูรณ์ขึ้น”

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2547 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์, 2554) การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร และมีหลักการสำคัญอะไรบ้างที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในภาคปฏิบัติ ตลอดจนเห็นถึงประโยชน์จากการที่จะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ จึงจะเกิดความสนใจที่จะทดลองนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และหลังจากที่มีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วก็จำเป็นต้องทดลองนำมาประยุกต์ใช้กับตนเองทั้งในชีวิตประจำวัน และการดำเนินชีวิตต่าง ๆ เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และไม่ทำอะไรที่เสี่ยงจนเกินไป จนทำให้ตนเองหรือคนรอบข้างเดือดร้อนในภายหลังการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและใช้ความรู้ด้วยความ

รอบคอบและระมัดระวัง ความซื่อสัตย์ ความไม่โลภความรู้จักพอ ความขยันหมั่นเพียร การไม่เบียดเบียนกัน การรู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550 อ้างถึงใน บุญมี พุทโหมกษ์, 2556) เสรฐฐกิจพอเพียงสำหรับภาคเกษตร เป็นทางออกของการแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสังคม คือ จะต้องช่วยให้ประชาชนในภาคเกษตรมีงานทำมีรายได้ และต้องสร้างรากฐานของชนบทให้แข็งแรง เพียงพอที่จะสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ซึ่งแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกรตามแนวพระราชดำริตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการทฤษฎีใหม่ 3 ประการ คือ

1. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือจากการผลิตเพื่อการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร ลักษณะเช่นนี้เกษตรกรเป็นผู้กำหนดหรือเป็นผู้กระทำต่อตลาดแทนตลาดจะเป็นตัวกระทำหรือเป็นตัวกำหนดเกษตรกรดังเช่นที่เป็นอยู่และหลักใหญ่สำคัญยิ่ง คือ การลดค่าใช้จ่ายในการสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคในพื้นที่ของตนเอง เช่น ข้าว ปลา ไข่ ไม้ผล พืชผัก เป็นต้น

2. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขายและการท่องเที่ยวระดับชุมชน เมื่อองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแล ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่าเศรษฐกิจสามารถขยายตัวต่อสภาวะการณ์ด้านการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น

3. เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้อเฟื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงรายได้มิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับทั้งในแง่กรอบความคิดและการปฏิบัติในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง เป็นเพราะมาจากประสบการณ์ที่เป็นจริงของการพัฒนาทั่วทุกพื้นที่ โดยมาจากการกลั่นกรองพระบรมราโชวาทอันมีพื้นฐานจากพระราชกรณียกิจ

และการดำเนินงานโครงการหลวง ที่พระองค์ท่านได้ทรงพัฒนาในภูมิสังคมต่าง ๆ ทั่วประเทศ จึงเป็นประสบการณ์ที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ การพัฒนาให้ความสำคัญที่มุ่งไปสู่คน พัฒนาความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว และชุมชน มิใช่เป็นการมองเฉพาะในระดับมหภาค ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง เช่น ความสามารถในการจัดการทรัพยากรน้ำ เพิ่มความสามารถที่จะรับความผันผวนจากตลาด ทั้งยังเน้นการเป็นตัวของตัวเอง และความพออยู่พอกินของคนส่วนใหญ่

ณรัชชอร์ ศรีทอง (2554) และอรสุดา เจริญรัต (2546) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกร ไว้ดังนี้

เป็นการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตามฐานะ ตาม ทัศนคติ มีอิสระในการประกอบอาชีพ เดินทางสายกลาง เพื่อทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับตัวเองและ ครอบครัว เน้นการพึ่งพาตนเอง เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวสามารถใช้ความรู้ความสามารถ ในการบริหารจัดการที่ดิน เพื่อการเพาะปลูกที่ผสมผสาน มีแหล่งน้ำ และกิจกรรมการเกษตรได้ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกรเองด้วยการนำเรื่องทฤษฎี ใหม่ขั้นที่ 1 ฐานการผลิตความพอเพียงมาใช้ในไร่นาตนเอง เน้นให้มีความหลากหลายของกิจกรรม การเกษตรในไร่นา มีกิจกรรมเกื้อกัน มีกิจกรรมเสริมรายได้ ใช้แรงงานในครอบครัวทำงานอย่าง เต็มที่ เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิต ทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยมีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำ ประมงในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตทางสายกลางตาม หลักการพึ่งตนเอง

กิจกรรมสำหรับครอบครัวเกษตรกรที่นำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ มีดังนี้

1. การเพิ่มรายได้ โดยการปลูกพืชหมุนเวียนหลากหลายชนิด ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว บริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาอาชีพให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ การแปรรูป ผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการทำอาชีพเสริม
2. การลดรายจ่าย เช่น เกษตรกรปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค การใช้ ปุ๋ยชีวภาพ สารชีวภาพป้องกันศัตรูพืช ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้า การผลิตเครื่องอุปโภค บริโภคไว้ใช้เอง การนำวัสดุที่ใช้แล้วหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การใช้สมุนไพรไล่แมลง การลด รายได้ที่ไม่จำเป็น เช่น ลด ละ เลิก อบายมุข การลดซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย
3. การประหยัด โดยวางแผนการใช้จ่ายเงินให้มีความรอบคอบ มีการเก็บออมเงิน มีการ ทำบัญชีครัวเรือน
4. มีการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรอบรู้เป็นที่พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี รู้จักแสวงหา ความรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้อยู่เป็นประจำและนำความรู้ที่ได้มาลงมือปฏิบัติ

5. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด และการปลูกต้นไม้ทดแทน

6. มีการเอื้ออาทร รู้จักการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ระกว้างสมาชิกภายในและภายนอกครอบครัว

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เกษตรกรสามารถผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรกถ้าเหลือก็แบ่งปันเพื่อนบ้านในชุมชน และจำหน่ายเป็นรายได้ ทำกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลายไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว การดำรงอยู่ในวิถีชีวิตที่พอดี พอใช้ไม่เดือดร้อนทั้งตัวเองและผู้อื่น ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง โดยที่จะต้องสร้างพื้นฐานแก่ตัวเองให้ดีเสียก่อนไม่มุ่งหวังความเจริญแต่เพียงอย่างเดียว ตั้งอยู่ในทางสายกลางมีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตอดทน ขยันหมั่นเพียร ประกอบอาชีพสุจริต ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มในชุมชนและดำรงชีวิตให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงนำเอาแนวคิดการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550), มูลนิธิชัยพัฒนา (2550), ณรัชชอร์ศรีทอง (2554) และอรสุดา เจริญรัต (2546) มาประยุกต์ใช้ในการประเมินระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร การจัดการด้านการเงิน การพัฒนาตนเอง ซึ่งการประเมินระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ซึ่งการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีประเด็นในการวัดดังต่อไปนี้

1. การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร ประเด็นในการวัดคือ การจัดพื้นที่เพาะปลูกพืช และการจัดพื้นที่เลี้ยงสัตว์บก หรือสัตว์น้ำ ในแต่ละรอบฤดูการผลิต
2. การจัดการด้านการเงิน ประเด็นในการวัดคือ การวางแผนด้านการเงิน และการควบคุมตนเอง
3. การพัฒนาตนเอง ประเด็นในการวัดคือ ศึกษาหาความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการนำความรู้มาปฏิบัติในด้านการเกษตร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจในช่วงเวลาของการดำเนินชีวิต

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (อ้างถึงใน พงษ์เทพ อาสนิททอง, 2552) ทรงมีพระราชดำรัสถึงสุขภาพจิตและสุขภาพกายไว้ว่าสุขภาพจิตสำคัญกว่าสุขภาพกายด้วยซ้ำเพราะว่าคนไหนที่ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแต่จิตใจฟั่นเฟือนไม่ได้เรื่องนั้น ถ้าทำอะไรก็ยุ่งกันใหญ่กายที่แข็งแรงนั้นจะไม่ใช่ประโยชน์ต่องานหรือสังคมอย่างใด ส่วนคนที่สุขภาพกายไม่สู้แข็งแรงแต่สุขภาพจิตดี หมายความว่า จิตใจดี รู้จักจิตใจของตัวเองและรู้จักปฏิบัติให้ถูกต้องย่อมเป็นประโยชน์ต่อตัวเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้มาก ในที่สุดสุขภาพจิตที่ดีอาจจะพามาซึ่งสุขภาพกายดีได้จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการมีคุณภาพชีวิต จะประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพ ซึ่งมักจะเป็นองค์ประกอบทางด้านกายภาพที่สามารถวัดและนับได้ เช่น อาหาร น้ำ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพพลานามัย การศึกษา รายได้ เป็นต้น

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน เกียรติยศ ชื่อเสียง เสรีภาพในชีวิต ครอบครัวยุคสมัย ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง เป็นต้น

คณะกรรมการวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต (2551) ได้กล่าวว่า เป้าหมายของชีวิตคือ ชีวิตที่ดีงาม มีประโยชน์ มีความสุข เป็นชีวิตที่พึงปรารถนาสำหรับทุกคน การจะก้าวไปสู่เป้าหมายนี้ได้บุคคลจะต้องพัฒนาคุณสมบัติอย่างน้อย 6 ประการ คือ มีสุขภาพดี ความรู้ดี ความสามารถดี ความประพฤติดี จิตใจดี และมีสิ่งแวดล้อมดี และคุณภาพชีวิตของบุคคล วัดจากระดับความพึงพอใจในชีวิตอันเกิดจากการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี บุคคลที่มีการคิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างสร้างสรรค์ การเข้าใจคนอื่น และการคิดอย่างมีคุณธรรม ผลที่ตามมาคือ การพัฒนาสภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลในทางที่ดี ทำให้บุคคลเกิดการมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีความพึงพอใจในชีวิต คุณภาพชีวิตของบุคคลจึงเกิดขึ้น

ตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่นำมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล มีจำนวน 5 หมวด โดยมีรายละเอียดแต่ละตัวชี้วัด ดังนี้ (คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน, 2552)

หมวดที่ 1 สุขภาพดี (คนไทยมีสุขภาพและอนามัยดี)

หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย (คนไทยมีบ้านอาศัยและสภาพแวดล้อมเหมาะสม)

หมวดที่ 3 ฝึกฝนการศึกษา (คนไทยมีการศึกษาที่เหมาะสม)

หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า (คนไทยมีงานทำและมีรายได้)

หมวดที่ 5 ปลูกฝังค่านิยมไทย (คนไทยประพฤติดีและมีคุณธรรม)

องค์การอนามัยโลก กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต โดยใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต (WHOQOL-100) ในการประเมิน สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 6 ด้าน ดังนี้ (วรรณ กุมารจันทร์, 2543)

1. ด้านร่างกาย คือการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผละกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับ และการพักผ่อนรวมทั้งการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ด้านจิตใจ คือการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล เป็นต้น

3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล คือ การรับรู้ความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

5. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคม มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล คือ รวมไปถึงการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้เรื่องความเชื่อด้านจิตวิญญาณศาสนา การให้ความหมายของชีวิตและความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจในช่วงเวลาของการดำเนินชีวิต

สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2540) ได้กล่าวถึง เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต (WHOQOL-100) ขององค์การอนามัยโลก ได้ถูกแปลและนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้แปลและทดสอบความตรงของเครื่องมือแล้ว เครื่องมือดังกล่าวที่มีข้อคำถาม 100 ข้อ นั้น 4 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม อีก 96 ข้อ จัดเป็น 24 หัวข้อ แต่ละหัวข้อมี 4 คำถาม จาก 24 หัวข้อ สามารถจัดกลุ่ม ได้เป็น 6 ด้าน

อย่างไรก็ตามความยาวของ WHOQOL-100 ซึ่งมีข้อคำถามถึง 100 ทำให้ไม่สะดวกและมีข้อจำกัดในการใช้ เพราะต้องใช้เวลามากในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ทำให้องค์การอนามัยโลกได้พัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อ ซึ่งมีข้อคำถามเพียง 26 ข้อ โดยเลือกจาก WHOQOL-100 ด้วยวิธีการวิเคราะห์หองศ์ประกอบ ซึ่งประเทศไทยได้แปลวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อขององค์การอนามัยโลก เรียกว่า แบบวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อชุดภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) และได้มีการวิจัยที่ได้ข้อสรุปว่าแบบวัดคุณภาพชีวิต ฉบับย่อ ชุดภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) มีความเที่ยงตรงในการวัดใกล้เคียงกับชุด WHOQOL-100 สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 2-1 เกณฑ์คะแนนของระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละระดับ (สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540)

ช่วงคะแนน	รายละเอียด
26-60 คะแนน	แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี
61-95 คะแนน	แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตกลาง ๆ
96-130 คะแนน	แสดงถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยจึงนำเอาแนวคิดขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) มาประยุกต์ใช้ในการประเมินระดับคุณภาพชีวิต ของเกษตรกร ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งการประเมินคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดังกล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงระดับ คุณภาพชีวิตของเกษตรกร ซึ่งมีประเด็นในการวัดดังต่อไปนี้

1. ด้านร่างกาย ประเด็นในการวัด คือ มีสุขภาพร่างกายที่ดี
2. ด้านจิตใจ ประเด็นในการวัด คือ มีความสุข มีสุขภาพจิตใจที่ดี
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ประเด็นในการวัดคือ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น/เพื่อน บ้าน/ คนในชุมชน
4. ด้านสิ่งแวดล้อม ประเด็นในการวัดคือ มีสภาพแวดล้อมที่ดี

แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ คุณภาพชีวิต

ทฤษฎีคุณภาพชีวิตบุคคล

กรอบการศึกษาเชิงทฤษฎี ทฤษฎีคุณภาพชีวิตบุคคลพัฒนามาจากผลงานของนักปรัชญา 2 คน คือ มาสโลว์ และชาร์มา โดยมีกรอบแนวคิดการศึกษา ดังนี้ คือ (อัจฉรา นวจินดา และขจีจรต์ ภิรมย์ธรรมศิริ, 2532)

“ชีวิต” ประกอบด้วย “ร่างกาย” “จิตใจ” ชีวิตจะเจริญเติบโตได้ด้วยปัจจัยมาหล่อเลี้ยง ทั้งร่างกายและจิตใจ มาสโลว์ได้เสนอทฤษฎี Maslow’s hierarchy needs แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นแรงผลักดันหรือเป็นแรงจูงใจอยู่ภายในที่จะใช้พลังความรู้ความสามารถเพื่อนำตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายตามความต้องการนั้นและมาสโลว์ได้ ลำดับขั้นของความ ต้องการ 5 ระดับที่ ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่ละชั้นจากระดับต่ำสู่ระดับสูงให้เกิดการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับหรือสนองความ ต้องการ ตามลำดับ คือ

ระดับ 1 ความต้องการพื้นฐานด้านร่างกาย เป็นความต้องการปัจจัยที่จำเป็นต่อการอยู่รอดของชีวิตด้านร่างกาย ขาดไม่ได้ ได้แก่ความต้องการในปัจจัยสี่ คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรคการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการด้านปัจจัยสี่ และที่เป็น ประโยชน์ต่อร่างกายจะทำให้เกิดสุขภาพกายดี

ระดับ 2 ความต้องการความปลอดภัยมั่นคงทั้งร่างกายและจิตใจ ได้แก่ การที่ร่างกายและ จิตใจ ไม่ต้องเผชิญหรือหวั่นไหวหวาดระแวงต่ออันตรายหรือความไม่แน่นอนที่ไม่พึงปรารถนา จากสภาพแวดล้อมหรือจากกิจกรรมการดำเนินชีวิต ทำให้สุขภาพจิตดี

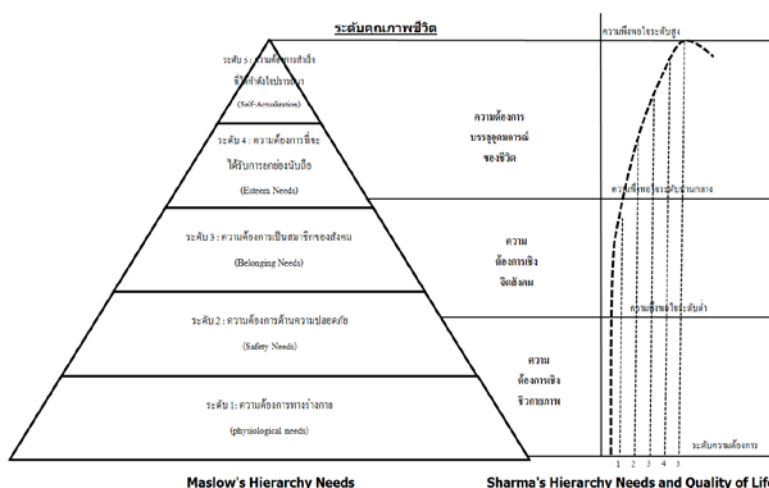
ระดับ 3 ความต้องการความรัก ความเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้แก่ ความต้องการที่จะได้เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในปัจจัยที่พึงพอใจ และนำมาซึ่งการมีสุขภาพจิตดี

ระดับ 4 ความต้องการความนับถือและความต้องการความสุนทรีย์ เป็นความต้องการที่จะได้รับการเห็นคุณค่าของตน (คือความนับถือ) หรือ ได้เห็นคุณค่าของสิ่งอื่น (ความงามของธรรมชาติหรือความไพเราะของบทเพลงหรือบทกวี) ทำให้สุขภาพจิตดี

ระดับ 5 ความต้องการบรรลุศักยภาพแห่งตน เป็นความต้องการที่จะบรรลุความสามารถของบุคคลตามที่ตนตระหนักให้ศักยภาพ ดังนั้นการที่บุคคลสมประสงค์ในความสามารถของตนในเรื่องต่าง ทำให้สุขภาพจิตของบุคคลดี

Sharma (1988) ได้เสนอ Sharma's hierarchy human needs and quality of life ที่มีระดับความพึงพอใจ เป็นดัชนีวัดระดับคุณภาพชีวิต โดยแบ่งระดับความต้องการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการ 3 ประเภท คือ ระดับหนึ่งได้แก่ ความต้องการเชิงชีวกายภาพ ระดับสองคือ ความต้องการเชิงจิตสังคม และระดับสามคือ ความต้องการการบรรลุอุดมการณ์ของชีวิต ถ้าบุคคลได้รับสิ่งที่ต้องการระดับหนึ่ง ระดับสองและระดับสาม ก็จะเกิดความพึงพอใจระดับต่ำ ระดับกลางและระดับสูง ตามลำดับ และความพึงพอใจ จะสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ระดับหนึ่ง ระดับสองและระดับสามด้วยตามลำดับ เช่นกัน

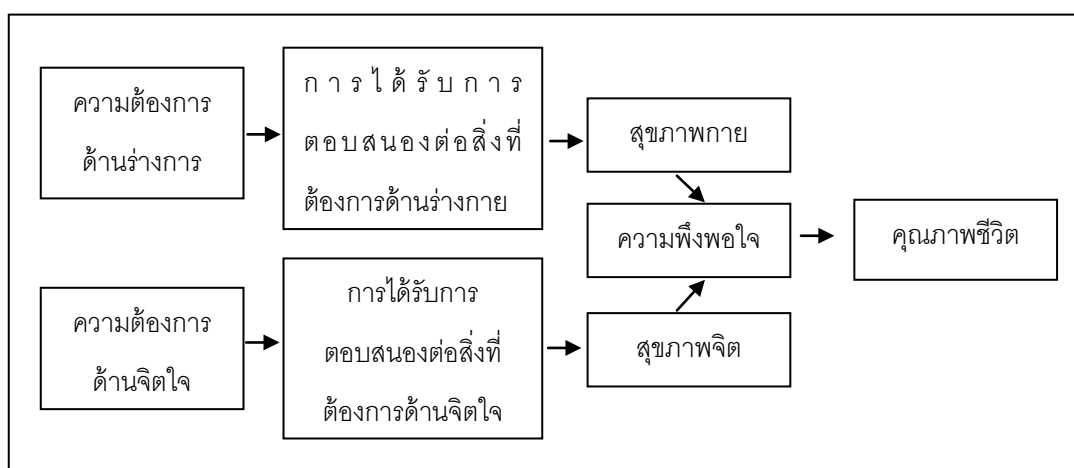
เมื่อนำทฤษฎี Maslow's hierarchy needs และ Sharma's hierarchy human needs and quality of life มาสัมพันธ์กัน จะได้รูปแบบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีคุณภาพชีวิต ดังนี้

ภาพที่ 2-2 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีแสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี Maslow's hierarchy needs กับทฤษฎี Sharma's hierarchy needs and quality of life (อัจฉรา นวจินดา และขจีจิรัส ภิรมย์ธรรมศิริ, 2532)

คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อัญจนา นวจินดา (2548) กล่าวถึงทฤษฎีคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของบุคคลเกิดจากความพึงพอใจที่บุคคลได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและการได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม จนก่อให้เกิดการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ของความต้องการ สุขภาพและคุณภาพชีวิตว่า ธรรมชาติจะก่อให้เกิดความต้องการด้านร่างกายและจิตใจเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ธรรมชาติจะกระตุ้นมนุษย์ให้มีแรงจูงใจที่จะกระทำกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ร่างกายและจิตใจต้องการ ถ้าบุคคลได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ที่ร่างกายและจิตใจต้องการอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายดีและสุขภาพจิตดี เมื่อนั้นความพึงพอใจในชีวิตจะบังเกิดขึ้นและจะเป็นสื่อให้บุคคลรู้สึกว่ามีสุขภาพชีวิตที่ดี

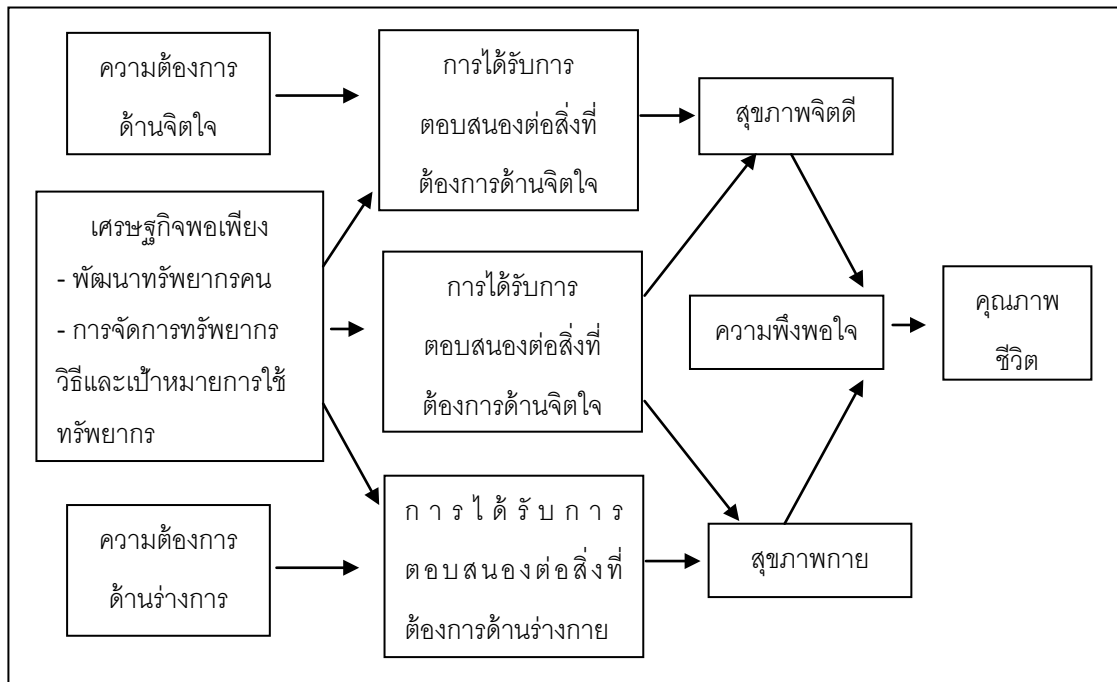

ภาพที่ 2-3 ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการ สุขภาพ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมกับคุณภาพชีวิต (อัญจนา นวจินดา, 2548)

ความต้องการทางร่างกายและจิตใจ เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์มีพฤติกรรมสนองการได้มาของสิ่งที่ต้องการ ซึ่ง Maslow (1954 อ้างถึงใน อัญจนา นวจินดา, 2548) มีความเชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์จะมีความต้องการเป็นแรงผลักดัน หรือแรงจูงใจอยู่ภายในที่จะใช้พลังความรู้ความสามารถเพื่อนำตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ และได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจตามความต้องการของมนุษย์โดยแบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 5 ระดับขึ้นจากระดับต่ำไปสูงตามลำดับ

ทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่นำไปสู่ความพอเพียงแก่การได้รับทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของมนุษย์ โดยการจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นปัจจัย 4 ทรัพยากรในครอบครัวและชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยกระบวนการจัดการแบบพึ่งพตนเอง ร่วมมือกันในชุมชน และร่วมมือกันเป็นเครือข่าย รวมทั้งหลักการพัฒนาคนให้มีพื้นฐานทางจิตใจ มีหลักในการดำเนินชีวิต มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต และหลักการใช้ทรัพยากรด้วยความพอเพียง (การบริหารและการผลิตอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ และมีเหตุผล ไม่ขัดสน แต่ไม่ฟุ้งเฟ้อ) มีความสมดุล (ระหว่างสถานะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งระดับจุลภาคและมหภาค) และมีความยั่งยืน (การใช้ทรัพยากรที่คำนึงถึงความคงอยู่ของทรัพยากรทั้งที่เป็นธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์) มีความสัมพันธ์กับสิ่งบ่งชี้ความมีคุณภาพชีวิต เพราะเป็นหลักการที่นำไปสู่การตอบสนองสิ่งจำเป็นและสิ่งที่ต้องการของมนุษย์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจตามแนวคิดของ Maslow การได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียงย่อมนำมาซึ่งความสุขกายกตดี สุขภาพจิตดี การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตได้

ดังนั้น จึงสรุปเป็นทฤษฎีคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ “การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันเพื่อให้สามารถจัดการทรัพยากรให้การดำรงชีวิตโดยกระบวนการพึ่งพาตนเอง พึ่งพาชุมชน และพึ่งพเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างพอประมาณ เกิดความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากร จนก่อให้เกิดปัจจัยและความพอเพียงแก่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขกายกตดี สุขภาพจิตดี และมีความพอใจในชีวิต”

ภาพที่ 2-4 กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
(อัจฉรา นวจินดา, 2549)

อัจฉรา นวจินดา (2549) ได้สรุปทฤษฎีคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีคุณสมบัติของการเป็นทฤษฎี คือ เป็นชุดของแนวคิดที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและที่สามารถทำการทดสอบได้ด้วยการศึกษาเชิงประจักษ์ โดยมีองค์ประกอบหลักคือ แนวคิดที่สื่อถึงความสัมพันธ์ของการพัฒนาทรัพยากรอย่างพอประมาณ สมดุลกับสถานะต่าง ๆ และคงความยั่งยืนของทรัพยากรนั้นให้เพียงพอแก่การสนองความต้องการที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีมีความพึงพอใจในชีวิต เช่น เด็ก ผู้ใหญ่ นักธุรกิจ หรือเกษตรกร เป็นต้น สามารถกำหนดสมมติฐานได้ว่าบุคคลที่มีการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันย่อมมีระดับคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ทฤษฎีหลักการทั่วไป เช่น ทรัพยากรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอาจเป็นอะไรก็ได้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิต และบุคคลตามทฤษฎีก็สามารถเป็นได้ทั้งเพศชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ พ่อค้า ข้าราชการ และเกษตรกร เป็นต้น คำอธิบายของทฤษฎีก็เป็นชุดของข้อความที่ขยายแนวคิดหรือสมมติฐานให้พุ่งไปสู่ความเป็นจริงของเรื่องนั้นซึ่งปฏิบัติเมื่อใดก็เป็นจริงตามนั้น เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แนวทางการจัดการทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตของบุคคลทุกสถานภาพ ซึ่งผลที่ตามมาคือความพึงพอใจของบุคคลที่บ่งชี้ความมีคุณภาพชีวิตและทฤษฎีนี้มีประวัติของการพัฒนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องยาวนานไม่น้อยกว่า

30 ปี จะยังคงมีแนวคิดใหม่ ๆ ที่สามารถแก้ปัญหาใหม่ ๆ และกำหนดเป็นทฤษฎีใหม่ได้ต่อไปอีกในอนาคต

ข้อมูลทั่วไปอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี, 2559)

1. สภาพทั่วไป

สภาพพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี มีฝั่งทะเลยาว 35 กิโลเมตร ลักษณะของดินเป็นดินปนทราย ภูมิประเทศประกอบด้วยแนวภูเขาสูง ทางทิศใต้เป็นแนวภูเขา (เขาเจ็ย) ลาดลงสู่ทะเลทางทิศเหนือ และเป็นที่ราบชายเขามีลำธารสายสั้น ๆ อยู่ทั่วไป หน้าแล้งน้ำแห้ง ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือจะมีภูเขาเตี้ย ๆ อยู่ 2 ลูก คือ เขาบางทรายและเขาน้อย พื้นที่มีลักษณะลาดลงสู่ทะเลด้านทิศตะวันตก และอีกส่วนหนึ่งพื้นที่ค่อย ๆ ลาดไปทางทิศใต้ ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนซูเปอร์ไฮเวย์ ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนราดยางแอสฟัลต์ติก มีถนนลูกรังเป็นส่วนน้อย

สภาพพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี มีฝั่งทะเลยาว 35 กิโลเมตร ลักษณะของดินเป็นดินปนทราย ภูมิประเทศประกอบด้วยแนวภูเขาสูง ทางทิศใต้เป็นแนวภูเขา (เขาเจ็ย) ลาดลงสู่ทะเลทางทิศเหนือ และเป็นที่ราบชายเขามีลำธารสายสั้น ๆ อยู่ทั่วไป หน้าแล้งน้ำแห้ง ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือจะมีภูเขาเตี้ย ๆ อยู่ 2 ลูก คือ เขาบางทรายและเขาน้อย พื้นที่มีลักษณะลาดลงสู่ทะเลด้านทิศตะวันตก และอีกส่วนหนึ่งพื้นที่ค่อย ๆ ลาดไปทางทิศใต้ ไหลลงสู่แม่น้ำบางปะกง ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนซูเปอร์ไฮเวย์ ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนราดยางแอสฟัลต์ติก มีถนนลูกรังเป็นส่วนน้อย

2. สภาพสังคม อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 ตำบล ดังนี้

1. ตำบลหนองรี
2. ตำบลหนองข้างคอก
3. ตำบลห้วยกะปิ
4. ตำบลเสม็ด
5. ตำบลเหมือง
6. ตำบลอ่างศิลา
7. ตำบลบางทราย
8. ตำบลนาป่า
9. ตำบลหนองไม้แดง
10. ตำบลสำนักบก
12. ตำบลดอนหัวฬ่อ
13. ตำบลคลองตำหรุ

14. ตำบลบ้านปึก
15. ตำบลบางปลาสร้อย
16. ตำบลบ้านโจด
17. ตำบลมะขามหย่ง
18. ตำบลแสนสุข
19. ตำบลบ้านสวน

ประชากร

ประชากร อำเภอเมืองชลบุรี มีประชากรตามทะเบียนราษฎร จากการสำรวจเมื่อ เมษายน พ.ศ.2559 ประชากรทั้งสิ้น 317,605 คน แยกเป็น ชาย 143,567 คน หญิง 167,038 คน

แหล่งความรู้ของประชาชน

จากสื่อบุคคล ได้แก่เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้นำชุมชน จากสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ หอกระจายข่าว

3. สภาพด้านเกษตร

พื้นที่ทำการเกษตรจำนวน แบ่งเป็น

- ข้าว 1,649 ไร่
- พืชไร่ 1,252 ไร่
- ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น 2,999 ไร่
- พืชผัก 545 ไร่
- ไม้ดอก/ ไม้ประดับ 15 ไร่

4. ข้อมูลสินค้าเกษตรสำคัญ

มะพร้าว มีเกษตรกรปลูกมะพร้าว 325 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกจำนวน 3,086.13 ไร่ ผลผลิต 5.8 ตัน/ ปี ผลผลิตเก็บเกี่ยวตลอดปี จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง โดยพ่อค้าคนกลางจะมารับซื้อถึงสวน

มันสำปะหลัง มีเกษตรกรปลูกมันสำปะหลังทั้งหมด 108 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกจำนวน 3,335.78 ไร่ ผลผลิต 14,343 ตัน/ ปี จำหน่ายเป็นหัวมันสำปะหลังสดทั้งหมด 100% และเก็บพ่อนพันธุ์มันสำปะหลังไว้ทำพันธุ์และจำหน่าย

ข้าว มีเกษตรกรปลูกข้าวทั้งหมด 188 ครัวเรือน พื้นที่ปลูกจำนวน 5,218.88 ไร่ ผลผลิต 2,609.44 ตัน/ ปี ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 500 กิโลกรัม/ ไร่

5. เกษตรกรต้นแบบ Smart farmer

นายเริงวุฒิ รูปำดี ตำบลเหมือง อำเภอเมืองชลบุรี องค์กรความรู้ การผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ โดยมุ่งเน้น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ การรักษา สมดุลธรรมชาติและ การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติเพื่อการผลิตอย่างยั่งยืนมีการปรับปรุงความอุดม สมบูรณ์โดยการปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยน้ำหมักที่ผลิตใช้เอง การควบคุมโรค และแมลงศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน โดยไม่ใช้สารเคมี เพื่อให้ต้นข้าวเจริญเติบโตได้ดีมีความ สมบูรณ์แข็งแรงตามธรรมชาติ และให้ผลผลิตสูง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐพจน์ ยืนยง (2555) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและระดับ คุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคือ การปฏิบัติตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ และ 2 เงื่อนไข คุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่ ความรู้ คุณธรรม ส่วนคุณภาพชีวิตผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ทบทวนวรรณกรรม จากสำนักงาน ก.พ. และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ส่วนบุคคล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิต ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต คือ วิธีการคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson product-moment correlation coefficient) ตาม เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูมีความ คิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านมีภูมิคุ้มกัน ที่ดีในตัว และด้านความพอประมาณ ส่วนคุณภาพชีวิต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านจิตใจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านร่างกาย 2) การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r=0.703$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ข้าราชการครูมีข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ได้แก่ ควรคำนึงถึงรายรับและรายจ่ายก่อนการตัดสินใจดำเนินการใช้จ่ายทุกครั้ง ด้านความมีเหตุผล ได้แก่ ควรใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ได้แก่ ควรมีวินัยในการใช้จ่ายเงินและรู้จักเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น ด้านเงื่อนไขความรู้ ได้แก่ ควรพัฒนาตนเองและศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม ได้แก่ ควรใช้หลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงาน 4) ข้าราชการครูมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านร่างกาย ได้แก่ ควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ด้านจิตใจ ได้แก่ ควรทำจิตใจให้เบิกบานมองโลกในแง่ดีและคิดว่าชีวิตของตนเองมีความหมายและมีคุณค่า ด้านสังคม ได้แก่ ควรไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งทุกครั้ง และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ไม่ควรก่อหนี้สินหรือกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายโดยไม่มี ความจำเป็น

พงษ์เทพ อาสนิททอง (2552) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการดำเนินชีวิตตามแนวปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของ หลักของการพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้คู่คุณธรรม และมีความสมดุลและยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับดัชนีคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วยพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้คู่คุณธรรม ความสมดุลและยั่งยืน ส่วนคุณภาพชีวิตอ้างอิงจากหลักเกณฑ์ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต ขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ของประชาชนที่ใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ร่างกาย (Physical domain) จิตใจ (Psychological domain) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) สิ่งแวดล้อม (Environment) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล สถิติร้อยละ การวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชากร สถิติร้อยละ การอธิบายคุณภาพชีวิตของประชากร ใช้ค่าเฉลี่ย การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson moment correlation coefficient) ผลการศึกษาพบว่าค่าความสัมพันธ์ของการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม ตามหลักการของพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้คู่คุณธรรม และความ

สมมูลและยั่งยืน ดัชนีดัชนีคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

บุญมี พุทโมกษ์ (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ส่วนคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้วิจัยประยุกต์ใช้เกณฑ์การวัดของกรมการพัฒนาชุมชนปี 2555 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยการใช้สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential analytical statistics) ในการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.758 โดยการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.659 และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณกับคุณภาพชีวิตด้านสังคมมีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.391 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน H1 คือ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

สันติพงษ์ นามวงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพนักงานส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของ พนักงานส่วน

ตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของ พนักงานส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา 1) ด้านความพอประมาณ 2) ด้านความมีเหตุผล 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) ด้านความรู้ 5) ด้านคุณธรรม ในส่วนของคุณภาพชีวิตในการทำงานผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ประกอบด้วย 1) ด้านค่าตอบแทน 2) ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน 3) ด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในงาน 4) ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร 5) ด้านการตอบสนองสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลคุณภาพชีวิตในการทำงาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาความสัมพันธ์โดย การหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษแยกเป็นรายด้าน คุณธรรม ความรู้ ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษแยกเป็นรายด้าน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการตอบสนองสังคม ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านค่าตอบแทน ด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานส่วนตำบล อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1) ด้านความพอประมาณมีความสัมพันธ์กับด้านค่าตอบแทน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 2) ด้านความมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับด้านค่าตอบแทน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 3) ด้านความรู้มีความสัมพันธ์กับด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และ 4) ด้านคุณธรรมมีความสัมพันธ์กับด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า และด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ชัยวัฒน์ ชีระกุลพิศุทธิ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง 3) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยคือปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ

การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกครัวเรือน การได้รับข้อมูลข่าวสาร รายได้ รายจ่าย การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม ในส่วนคุณภาพชีวิตของประชาชน อ้างอิงจากหลักเกณฑ์ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต ขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยแสดงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน ความสามารถร่วมกันในการพยากรณ์ของปัจจัยส่วนบุคคลการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ผู้คุณภาพชีวิตของประชาชน จากตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุด ถึงตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามน้อยที่สุด ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยส่วนบุคคล และการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง 3) ข้อเสนอแนะ เป็นการศึกษาในเขตชนบทเท่านั้นหากต้องการข้อมูลที่ครอบคลุมควรจะทำการศึกษาวิจัยประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง 4) ควรศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยเน้นประเด็นการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงว่าหากมีปัญหาด้านคุณภาพชีวิต จะมีวิธีการหรือลักษณะการปฏิบัติตนหรือนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรมอย่างไร

กนกวรรณ วรรณ (2550) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง กับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ การมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม

ในส่วนของคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลกกก อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ประกอบด้วย สุขภาพดี มีบ้านอาศัย ฝึกใฝ่การศึกษา รายได้ก้าวหน้า ปลูกฝังค่านิยมไทย ร่วมใจพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงบรรยายประกอบตารางแสดงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยแสดงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยทดสอบสมมติฐาน และสถิติที่ใช้ในการศึกษาใช้การวิเคราะห์การจัดกลุ่มพหุคูณ (Multiple classification analysis: MCA) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 1) มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับสูง ร้อยละ 69.0 ระดับสูงสุด ร้อยละ 24.3 และระดับปานกลาง ร้อยละ 6.3 ตามลำดับ 2) มีคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิต ระดับสูง ร้อยละ 67.6 ระดับสูงสุด ร้อยละ 23.2 และระดับปานกลาง ร้อยละ 9.2 ตามลำดับ 3) ปัจจัยด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้และมีคุณธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลกกก อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด และสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตได้ ร้อยละ 59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านคุณธรรมสามารถอธิบายความแปรปรวนคุณภาพชีวิตได้ดีกว่าปัจจัยด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านมีความรู้ ด้านความพอประมาณและด้านความมีเหตุผล

อรอาภา เมืองสุวรรณ (2555) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาดำบลดอยแก้ว อำเภอมืองทอง จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลดอยแก้ว อำเภอมืองทอง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาถึงการวัดคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลดอยแก้ว อำเภอมืองทอง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในตำบลดอยแก้ว อำเภอมืองทอง จังหวัดเชียงใหม่ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ครัวเรือนต่อเดือน ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตร ปัจจัยเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง แหล่งความรู้เศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย

ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านการมีงานทำ ด้านความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านชีวิตในสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาวิจัยโดยทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี จำนวนแหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตรและพื้นที่ทำการเกษตร และปัจจัยเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ความตระหนักในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง การนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้และแหล่งข้อมูลความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรจากการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ที่จะนำไปสู่ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตที่ดีจากการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่า ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติ Chi-square ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยประมาณ 47 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสแล้ว ประกอบอาชีพทำสวน จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน รายได้เฉลี่ยประมาณ 5,156.089 บาทต่อเดือน มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 4 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรส่วนมากเป็นแบบเช่า และใช้เงินทุนตัวเองในการประกอบอาชีพ ส่วนเกษตรกรที่มีความจำเป็นต้องกู้เงินส่วนใหญ่มิมีแหล่งเงินทุนทางการเกษตรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน ด้านปัจจัยเสริมเกี่ยวกับความพอเพียง พบว่าเกษตรกรมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 55.1 ระดับความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 97.4 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 96.5 และแหล่งเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 90.1 และจากการอบรมมากที่สุด ร้อยละ 74.7 จากการศึกษาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 91.0 และคุณภาพชีวิตระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 9.0 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คือรายได้ครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตร แหล่งเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารจาก เพื่อนบ้าน ผู้นำท้องถิ่น เกษตรตำบล วารสาร และบอร์ดความรู้ประจำหมู่บ้าน

สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ (2550) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและ คุณภาพชีวิตในการทำงาน กรณีศึกษา: เกษตรกรตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี 2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของเกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตทำงานของเกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี 4) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี 5) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็น เกณฑ์ในการประเมิน ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านภูมิคุ้มกัน ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ ในส่วนของคุณภาพชีวิตในการทำงานผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ได้แก่ ค่าตอบแทน ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในงาน ความสัมพันธ์ภายในองค์กร การตอบสนองสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลส่วนบุคคลค่าความถี่แบบร้อยละ ข้อมูลคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลคุณภาพชีวิตการทำงาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาความสัมพันธ์ทดสอบโดยหาค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92, SD = 0.612$) โดยด้านความพอประมาณ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม และความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยภาพรวมพบว่าเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63, SD = 0.437$) โดยด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในงาน ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร และด้านการตอบสนองสังคม อยู่ในระดับมากด้วย ขณะที่ด้านค่าตอบแทนอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตใน

การทำงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.390 สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตในการทำงานคือ ด้านอายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผล คือ ปัจจัยด้านเพศ ข้อเสนอแนะ เกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ควรมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และควรมีการวางแผนล่วงหน้าในการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยดูความต้องการของตลาด พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาฐาน โครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปเป็นตัวอย่างที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ชุมพลภัทร์ คงชนจารุอนันต์ (2551) ศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ในการวิจัย 1) เพื่อศึกษาถึงลักษณะของการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมินปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ ครัวเรือนทั้งหมดต่อปี แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการทำการเกษตร แหล่งความรู้เรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เรื่องการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การจัดการแปลงในการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตร วัตถุประสงค์ในการใช้ที่ดิน เพื่อการผลิตและการประกอบอาชีพ ความตระหนักในการใช้ชีวิต ความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง การจับจ่ายใช้สอย การออม ในส่วนของคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการมาสรุปเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ได้แก่ สุขภาพกาย สุขภาพจิต (ความพอใจในการใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและความภาคภูมิใจหลังจากใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษาพบว่าด้านการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ พบว่า เกษตรกรมีการจัดการที่ดินในการทำการเกษตรหลังจากได้มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 99.3 มีการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ

98.0 มีการผลิตเพื่อบริโภคเองในครัวเรือน ถ้าเหลือจึงจะขาย เกษตรกรร้อยละ 54.2 ใช้พื้นที่ในการปลูกกระเทียม และเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความรู้/ รับประทานแนวปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจากสื่อโทรทัศน์ มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.63) มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.60) มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.97) เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 71.9 เป็นผู้มีบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัว ร้อยละ 93.5 ของเกษตรกรระบุว่า มีหน่วยงานจากทางภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุนในการตัดสินใจเกษตรกรมีการจับจ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม = 3.31) ร้อยละ 51.3 ของเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองในการลงทุนทำการเกษตร โดยร้อยละ 93.5 มีการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 99.3 มีรายได้พอต่อรายจ่าย ร้อยละ 99.3 มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัด ให้แก่สมาชิกในครอบครัว และร้อยละ 99.3 มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว ผลการศึกษาในด้านคุณภาพชีวิต พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีสุขภาพกายดีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.73 และมีสุขภาพจิตที่เป็นปกติ คิดเป็นร้อยละ 98.7 บังคับส่วนบุคคลและบังคับในการดำเนินชีวิตบางประการของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะของเกษตรกรว่าการที่เกษตรกรในหมู่บ้านจะดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นในหมู่บ้านนั้นจะต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา และต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเสียสละเวลาทุกครั้งเมื่อลูกบ้านในหมู่บ้านมีปัญหาโดยมีการจัดการประชุมหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือนเพื่อเป็นการถามสารทุกข์สุขดิบของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นประจำ

ตารางที่ 2-2 การประยุกต์แนวคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินระดับปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งที่มา	รายละเอียด	สรุปประเด็นเพื่อเป็นกรอบวิจัย
มูลนิธิชัยพัฒนา (2550)	<ol style="list-style-type: none"> ยึดความประหยัด ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก การปฏิบัติตนในแนวทางที่ศีลละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป 	<p>การจัดการด้าน</p> <p>การเงิน</p> <p>การพัฒนาตนเอง</p>
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550)	<ol style="list-style-type: none"> เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการที่ว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เช่น ข้าว ปลา ไข่ ไข่ไก่ ไม้ผล พืชผัก เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา 	<p>การจัดการพื้นที่ใน</p> <p>การทำเกษตร</p>

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	รายละเอียด	สรุปประเด็นเพื่อเป็น กรอบวิจัย
ณรัชชอร์ ศรีทอง (2554), อรสุดา เจริญรัต (2546)	<p>1. การเพิ่มรายได้ โดยการปลูกพืชหมุนเวียน หลากหลายชนิด ไม่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว บริหารจัดการที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาอาชีพให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการทำอาชีพเสริม</p> <p>2. การลดรายจ่าย เช่น เกษตรกรปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค การใช้ปุ๋ยชีวภาพ สารชีวภาพป้องกันศัตรูพืช วัสดุคลุมในท้องถิ่นผลิตสินค้า การผลิตเครื่องอุปโภค บริโภคไว้ใช้เอง การนำวัสดุที่ใช้แล้ว หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การใช้สมุนไพรไล่แมลง การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ลด ละ เลิก อบายมุข การลดซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย</p> <p>3. การประหยัด โดยวางแผนการใช้จ่ายเงินให้มีความรอบคอบ มีการเก็บออมเงิน มีการทำบัญชีครัวเรือน</p> <p>4. มีการเรียนรู้ เพื่อให้มีความรอบรู้เป็นที่พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี รู้จักแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้อยู่เป็นประจำ และนำความรู้ที่ได้มาลงมือปฏิบัติ</p>	<p>การจัดการพื้นที่ใน</p> <p>การทำเกษตร</p> <p>การจัดการด้าน</p> <p>การเงิน</p> <p>การพัฒนาตนเอง</p>

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

แหล่งที่มา	รายละเอียด	สรุปประเด็นเพื่อเป็น กรอบวิจัย
	<p>5. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด และการปลูก ต้นไม้ทดแทน</p> <p>6. มีการเอื้ออาทร รู้จักการให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูล ซึ่งกันและกัน ระกว้างสมาชิกภายใน และภายนอกครอบครัว</p>	

ตารางที่ 2-3 การประเมินการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ประเด็นในการวัด	อ้างอิง
1. การจัดการพื้นที่ในการทำ การเกษตร	1. การแบ่งพื้นที่ปลูกพืชเพื่อ บริโภคในครัวเรือน และเพื่อขาย	ชุมพลภัทร์ คงชนजारูอนันต์ (2551)
	2. การแบ่งพื้นที่เลี้ยงสัตว์เพื่อ บริโภคในครัวเรือนและ เพื่อขาย	
	3. การแบ่งพื้นที่เป็นแหล่งน้ำ	
2. การจัดการด้านการเงิน	1. การวางแผนด้านการเงิน	ชุมพลภัทร์ คงชนजारูอนันต์ (2551)
	2. การควบคุมตนเอง	ชัยวัฒน์ ชีระกุลพิศุทธิ์ (2554) อรอภา เมืองสุวรรณ (2555)
3. การพัฒนาตนเอง	1. ศึกษาหาความรู้จากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	ชุมพลภัทร์ คงชนजारูอนันต์ (2551)
	2. ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง	กนกวรรณ กรรษา (2550)
	3. การนำความรู้มาปฏิบัติใน ด้านการเกษตร	

ตารางที่ 2-4 การวัดคุณภาพชีวิต

การวัดคุณภาพชีวิต	ประเด็นในการวัด	อ้างอิง
1. ด้านร่างกาย	สุขภาพร่างกายที่ดี	พงษ์เทพ อาสนิททอง (2552) ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2554) ณัฐพจน์ ยืนยง (2555)
2. ด้านจิตใจ	สุขภาพจิตใจที่ดี	พงษ์เทพ อาสนิททอง (2552) ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2554) ณัฐพจน์ ยืนยง (2555)
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	มีความสัมพันธ์ที่ดีไม่ถูกแบ่งแยกจากชุมชน	พงษ์เทพ อาสนิททอง (2552) ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2554) ณัฐพจน์ ยืนยง (2555)
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	สภาพแวดล้อมที่ดี	พงษ์เทพ อาสนิททอง (2552) ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิศุทธิ์ (2554) ณัฐพจน์ ยืนยง (2555)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้กำหนดแนวทางการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี พ.ศ. 2559 ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1,571 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี พ.ศ. 2559 ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 1,571 ราย โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้หลักการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane (n.d. อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลปะจารุ, 2552) ได้จำนวนตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 319 ตัวอย่าง

จากสูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05

เมื่อแทนค่าขนาดของประชากรในสูตร จะได้

$$n = \frac{1,571}{1 + (1,571 \times 0.052)}$$

$$n = 319$$

จากการคำนวณพบว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (n) เท่ากับ 319 ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวไว้ ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน และมีการหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ} = \frac{\text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรสามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ ดังนี้

ตารางที่ 3-1 กลุ่มตัวอย่าง (สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี, 2559)

ลำดับ	ตำบล	เกษตรกรทั้งหมด (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หนองรี	468	95
2	หนองข้างคอก	257	52
3	ห้วยกะปิ	181	37
4	เสม็ด	62	13

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

ลำดับ	ตำบล	เกษตรกรทั้งหมด (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
5	เหมือง	95	19
6	อ่างศิลา	101	20
7	นาป่า	145	29
8	สำนักบก	151	31
9	ดอนหัวพ่อ	51	10
10	บ้านปึก	53	11
11	แสนสุข	7	1
	รวม	1,571	319

จากตารางที่ 3-1 เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน จากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จากนั้นการเลือกตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยการเลือกแบบตามสะดวก (Convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือมาใช้ คือ แบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาได้จัดทำแบบสอบถามมาจากการประยุกต์แนวคิดการวัดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของมูลนิธิชัยพัฒนา (2550), สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2550), อรสุดา เจริญรัตน์ (2546, ณรัชชอร์ ศรีทอง (2554) และการวัดคุณภาพชีวิตของแนวคิดขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลักทางการเกษตรของท่าน ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบหลายตัวเลือก

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ได้แก่ การจัดการพื้นที่ในการทำ การเกษตร การจัดการด้านการเงิน การพัฒนาตนเอง มีทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ

ได้กำหนดน้ำหนักและคะแนนตามแนวคิดของ Likert scale ให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล นำผลคะแนนจากการกำหนดดังกล่าวมาประเมินค่าเพื่อหาความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมดจำนวน 26 ข้อ

ได้กำหนดน้ำหนักและคะแนนตามแนวคิดของ องค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย WHOQOL-BREF-THAI (สุวรรณ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540) ให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล นำผลคะแนนจากการกำหนดดังกล่าวมาประเมินค่าเพื่อหาความหมายค่าเฉลี่ย โดยเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย WHOQOL-BREF-THAI (สุวรรณ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540)

$$\begin{aligned}\text{อันตรายกัซึน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ดีมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ดี
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีมาก

ระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวม มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติที่กำหนดดังนี้
 แบบสอบถามขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย WHOQOL-BREF-THAI (สุวรรณ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540)

คะแนนระหว่าง 26-60 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี
 คะแนนระหว่าง 61-95 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตปานกลาง
 คะแนนระหว่าง 96-130 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตที่ดี

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลักทางการเกษตรของท่าน

2.2 แบบสอบถามข้อมูลการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบ โครงสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงสำนวนภาษาที่ใช้ให้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย เหมาะสมและสมบูรณ์ พร้อมปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความชัดเจนและครอบคลุมตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและ วัตถุประสงค์ (Item-objective congruence: IOC) ซึ่งประกอบด้วย

3.1 นายอโณทัย จุงใจ ตำแหน่ง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี สำนักงานเกษตรและ สหกรณ์จังหวัดชลบุรี

3.2 นายรัตนะ สวัสดิ์ ตำแหน่ง เกษตรอำเภอเมืองชลบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง ชลบุรี

3.3 นางสาววิรัชิตา อรชร ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี

4. กำหนดเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

ค่า IOC มีค่าระหว่าง -1 ถึง 1 ข้อคำถามที่ดีมีค่า IOC ใกล้ 1 ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข (สุวิมล ตีรกานันท์, 2546)

5. แบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าของแบบสอบถามที่ทำทดสอบ (Pre-test) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้แก่

1. การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร 0.850

2. คุณภาพชีวิตของเกษตรกร 0.900

ซึ่งโดยรวมค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 2 ตัวแปร เท่ากับ .915 ผู้วิจัยถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นเหมาะสม และมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูล ซึ่งออกโดยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังกำนันทุกตำบลในพื้นที่อำเภอเมืองชลบุรี และเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการตอบแบบสอบถาม
2. กำหนดหมายเลขลำดับแบบสอบถาม โดยจดหมายเลขแบบสอบถามตามตำบลของกลุ่มตัวอย่าง
3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แจกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 ชุด และรอเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 5-20 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2560
5. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ รวมทั้งสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทดสอบสมมติฐาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดระเบียบข้อมูล และลงรหัส
2. นำข้อมูลดังกล่าว ไปคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 2.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 2.4 ประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analytical statistics) สถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ได้แก่

1.1 หาค่าจำนวนความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของแบบสอบถาม

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) (\bar{X}) คือค่าที่ได้จากการเอาผลรวมของค่าของข้อมูลทั้งหมดหารด้วยจำนวนข้อมูลทั้งหมด (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541, หน้า 35-40)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (SD) คือใช้เพื่ออธิบายลักษณะการกระจายของข้อมูล

2. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) SPSS หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง $-1 < r < 1$ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

ถ้าค่า r เป็นบวก แสดงว่า ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ถ้าค่า r เป็นลบ แสดงว่า ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ถ้าค่า r เข้าใกล้ 1 หมายถึง ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์กันมากและไปใน

ทิศทางเดียวกันและสัมพันธ์กันมาก

ถ้าค่า r เข้าใกล้ -1 หมายถึง ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์กันมากและไปในทิศทางตรงข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก

ถ้าค่า $r = -1, 1$ แสดงว่า ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์อย่างสมบูรณ์

ถ้าค่า $r = 0$ แสดงว่า ตัวแปร x และ y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ถ้าค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า ตัวแปร x และ y มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

การพิจารณาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือ ค่า r ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร, 2550)

$r = \pm 1.00$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

$r > 0.70$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับสูง

r มีค่าระหว่าง 0.30-0.70 หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

$r < 0.30$ หมายความว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

$r = 0$ หมายความว่า ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 319 คน ผลการศึกษาที่ได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายโดยแบ่งลำดับการนำเสนอ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพพื้นที่ถือครองในการทำเกษตร และอาชีพหลักทางการเกษตร นำเสนอด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4-1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (n = 319)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	190	59.56
หญิง	129	40.44

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
อายุต่ำกว่า 30 ปี	11	3.45
อายุ 31-40 ปี	47	14.73
อายุ 41-50 ปี	85	26.65
อายุ 51-60 ปี	97	30.41
อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป	79	24.76
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	174	54.55
มัธยมศึกษา/ ปวช.	85	26.65
อนุปริญญา/ ปวส.	37	11.60
ปริญญาตรี	19	5.96
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.25
สถานภาพ		
โสด	49	15.36
สมรส	229	71.79
หม้าย/ หย่าร้าง	41	12.85
อาชีพหลักทางการเกษตร		
ทำนา	77	24.14
ทำสวน	155	48.59
ทำไร่	49	15.36
เลี้ยงสัตว์	38	11.91

จากตารางที่ 4-1 พบว่าเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ โดยมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 59.56) มีอายุ 51-60 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 30.41) จบการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มากที่สุด (ร้อยละ 54.55) มีสถานภาพสมรสมากที่สุด (ร้อยละ 71.79) นอกจากนี้ยังพบว่ามีอาชีพหลักทางการเกษตรทำสวน มากที่สุด (ร้อยละ 48.59)

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมรายด้าน (n = 319)

	การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
1	การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร	3.84	0.49	มาก	1
2	การจัดการด้านการเงิน	3.63	0.76	มาก	2
3	การพัฒนาตนเอง	3.47	0.67	มาก	3
	โดยรวม	3.65	0.51	มาก	

จากตารางที่ 4-2 พบว่า โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.49$) รองลงมาคือ การจัดการด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.76$) และการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.67$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-3 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตร (n = 319)

การจัดการพื้นที่ ในการทำ การเกษตร	ระดับการปฏิบัติ (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านแบ่งพื้นที่ สำหรับปลูกพืช เพื่อบริโภคใน ครัวเรือน	126 (39.50)	154 (48.28)	39 (12.23)	0 (5.33)	0 (2.19)	4.27	0.67	มาก ที่สุด
2. ท่านแบ่งพื้นที่ สำหรับปลูกพืช เพื่อขาย	51 (15.99)	195 (61.13)	73 (22.88)	0 (0)	0 (0)	3.93	0.64	มาก
3. ท่านแบ่งพื้นที่ สำหรับเลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคใน ครัวเรือน	37 (11.60)	171 (53.61)	92 (28.84)	19 (5.96)	0 (0)	3.71	0.75	มาก
4. ท่านแบ่งพื้นที่ สำหรับเลี้ยงสัตว์ เพื่อขาย	28 (8.78)	127 (39.81)	110 (34.48)	51 (15.99)	3 (0.94)	3.39	0.89	ปาน กลาง
5. ท่านแบ่งพื้นที่ เป็นแหล่งน้ำเพื่อ การเกษตร	70 (21.94)	143 (44.83)	101 (31.66)	5 (1.57)	0 (0)	3.87	0.76	มาก
โดยรวม						3.84	0.49	มาก

จากตารางที่ 4-3 พบว่า โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการจัดการพื้นที่ในการทำเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ให้ความสำคัญเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยอันดับหนึ่งได้แก่ เกษตรกรถือการแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.27$,

SD = 0.67) รองลงมาคือ การแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อขาย ($\bar{X} = 3.93$, SD = 0.62) การแบ่งพื้นที่สำหรับเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ($\bar{X} = 3.87$, SD = 0.76) การแบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.71$, SD = 0.75) ลำดับสุดท้าย คือ เกษตรกรแบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย ($\bar{X} = 3.39$, SD = 0.89)

ตารางที่ 4-4 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการจัดการด้านการเงิน (n = 319)

การจัดการด้าน การเงิน	ระดับการปฏิบัติ (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านวางแผน การใช้เงิน	63 (19.75)	131 (41.07)	105 (32.92)	13 (4.08)	7 (2.19)	3.72	0.90	มาก
2. ท่านมักจะออม เงินเพื่อใช้จ่าย ในยามฉุกเฉิน	70 (21.94)	116 (36.36)	111 (34.80)	14 (4.39)	8 (2.51)	3.71	0.94	มาก
3. ท่านบันทึก บัญชีครัวเรือน	19 (5.96)	94 (29.47)	130 (40.75)	42 (13.17)	34 (10.66)	3.07	1.04	ปาน กลาง
4. ท่านซื้อสินค้า ตามความจำเป็น	65 (20.38)	139 (43.57)	97 (30.41)	14 (4.39)	4 (1.25)	3.77	0.86	มาก
5. ท่านไม่กู้เงิน นอกระบบ เพื่อ นำมาใช้จ่ายใน ครัวเรือน	109 (34.17)	103 (32.29)	78 (24.45)	18 (5.64)	11 (3.45)	3.88	1.05	มาก
โดยรวม						3.63	0.76	มาก

จากตารางที่ 4-4 พบว่า โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการจัดการด้านการเงิน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ โดยอันดับหนึ่งได้แก่ เกษตรกรใช้เงินของตนเองเพื่อนำมาใช้จ่ายโดยไม่กู้เงินนอกระบบ ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 1.05$) รองลงมาคือ ซื้อสินค้าตามความจำเป็น ($\bar{X} = 3.77$, $SD = 0.86$) วางแผนการใช้เงิน ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.90$) ออมเงินไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.94$) ลำดับสุดท้ายคือ บันทึกบัญชีครัวเรือน ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 1.04$)

ตารางที่ 4-5 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการพัฒนาตนเอง ($n = 319$)

การพัฒนาตนเอง	ระดับการปฏิบัติ (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านสมัครเข้าร่วมโครงการ/อบรมกับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยเอกชน ทุกครั้งถ้ามีโอกาส	47 (14.73)	126 (39.50)	110 (34.48)	28 (8.78)	8 (2.51)	3.55	0.93	มาก
2. ท่านขอคำแนะนำด้านการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชน/ ปราชญ์ชาวบ้าน	43 (13.48)	144 (45.14)	103 (32.29)	24 (7.52)	5 (1.57)	3.61	0.87	มาก

ตารางที่ 4-5 (ต่อ)

การพัฒนาตนเอง	ระดับการปฏิบัติ (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
3. ท่านศึกษาและหา ข้อมูลข่าวสาร จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ฯลฯ	67 (21.00)	128 (40.13)	88 (27.59)	28 (8.78)	8 (2.51)	3.68	0.98	มาก
4. ท่านทำน้ำยา เอนกประสงค์/ สบู่/ แชมพู/ น้ำยา ล้างจาน ไว้ใช้เอง ในครัวเรือน ฯลฯ	35 (10.97)	100 (31.35)	121 (37.93)	49 (15.36)	14 (4.39)	3.29	1.00	ปาน กลาง
5. ท่านผลิตปุ๋ย เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ย หมัก ไว้ใช้เองใน ครัวเรือน ฯลฯ	44 (13.79)	109 (34.17)	110 (34.48)	47 (14.73)	9 (2.82)	3.41	0.99	มาก
6. ท่านปรับปรุง บำรุงดินโดยปลูก พืชตระกูลถั่ว หรือปอเทือง ฯลฯ	33 (10.34)	83 (26.02)	151 (47.34)	49 (15.36)	3 (0.94)	3.29	0.88	ปาน กลาง
	โดยรวม					3.47	0.67	มาก

จากตารางที่ 4-5 พบว่า โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีการพัฒนาตนเอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากจำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อ โดยอันดับหนึ่งได้แก่ เกษตรกรศึกษาและหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.98$) รองลงมาคือ ขอคำแนะนำด้านการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชน/ ปราชญ์ชาวบ้าน ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.87$) สมัครเข้าร่วมโครงการ/ อบรม กับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยเอกชน ทุกครั้งถ้ามีโอกาส ($\bar{X} = 3.55$, $SD = 0.93$) ผลิตปุ๋ย เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก วัสดุเืองในครัวเรือน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.41$, $SD = 0.99$) และ 2 ลำดับสุดท้าย คือ ทำน้ำยาเอนกประสงค์/ สบู่/ แชมพู/ น้ำยาล้างจาน วัสดุเืองในครัวเรือน ฯลฯ ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 1.00$) ปรับปรุงบำรุงดินโดยปลูกพืชตระกูลถั่ว หรือปอเทือง ฯลฯ ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.88$)

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมรายด้าน ($n = 319$)

ข้อที่	คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
1	ด้านร่างกาย	3.94	0.55	ดี	2
2	ด้านจิตใจ	3.98	0.56	ดี	1
3	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.87	0.59	ดี	4
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	3.89	0.64	ดี	3
โดยรวม		3.92	0.45	ดี	

จากตารางที่ 4-6 พบว่า โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.56$) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.55$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.64$) และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.56$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-7 จำนวนและร้อยละ ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต
อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (n = 319)

ลำดับ	ระดับคุณภาพชีวิต	คะแนน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	26-60	-	-
2	มีคุณภาพชีวิตที่ปานกลาง	61-95	95	29.78
3	มีคุณภาพชีวิตที่ดี	96-130	224	70.22
รวม			319	100.00

จากตารางที่ 4-7 พบว่าเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ โดยมากกว่าครึ่งมีคุณภาพชีวิตที่ดี จำนวน 224 คน
(ร้อยละ 70.22) มีคุณภาพชีวิตปานกลาง จำนวน 95 คน (ร้อยละ 29.78)

ตารางที่ 4-8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต
อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม (n = 319)

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	SD	แปลความ
คุณภาพชีวิตโดยรวม	101.92	11.75	มีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากตารางที่ 4-8 พบว่าโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรใน
เขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 101.92$, $SD = 11.75$) เมื่อ
เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนทั่วไป ที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 96-130 คะแนน
หมายถึงมีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างของเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต
อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี (สุวรรณ มหัตนิรันทรกุล และคณะ, 2540)

ตารางที่ 4-9 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้านร่างกาย (n = 319)

ด้านร่างกาย	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านทำกิจวัตรประจำวันได้เองตามปกติ	154 (48.28)	139 (43.57)	26 (8.15)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.64	ดีมาก
2. ท่านได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ	98 (30.72)	167 (49.22)	64 (20.06)	0 (0)	0 (0)	4.11	0.71	ดี
3. ท่านนอนหลับพักผ่อนเพียงพอ	95 (29.78)	153 (47.96)	71 (22.26)	0 (0)	0 (0)	4.08	0.72	ดี
4. ท่านมีอาหารเพียงพอในการบริโภคทุกมื้อ	92 (28.84)	180 (56.43)	47 (14.73)	0 (0)	0 (0)	4.14	0.65	ดี
5. ท่านมีเวลาออกกำลังกาย	35 (10.97)	122 (38.24)	127 (39.81)	32 (10.03)	3 (0.93)	3.48	0.85	ดี
6. ท่านออกกำลังกายเป็นประจำ	21 (6.58)	96 (30.09)	150 (47.02)	41 (12.85)	11 (3.45)	3.24	0.88	ปานกลาง
7. ท่านไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง	85 (26.65)	132 (41.38)	80 (25.08)	22 (6.90)	0 (0)	3.88	0.88	ดี
8. ท่านไม่จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาลจากอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย	79 (24.76)	131 (41.07)	90 (28.21)	19 (5.96)	0 (0)	3.85	0.86	ดี
โดยรวม						3.94	0.55	ดี

จากตารางที่ 4-9 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.94$, $SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ ทำกิจวัตรประจำวันได้เองตามปกติ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.64$) รองลงมาคือ มีอาหารเพียงพอในการบริโภคทุกมื้อ ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.65$) พักผ่อนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.71$) นอนหลับพักผ่อนเพียงพอ ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.72$) ไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.88$) ไม่จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล จากอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.86$) มีเวลาออกกำลังกาย ($\bar{X} = 3.48$, $SD = 0.85$) และลำดับสุดท้ายคือ ออกกำลังกายเป็นประจำ ($\bar{X} = 3.24$, $SD = 0.88$)

ตารางที่ 4-10 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่
ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้านจิตใจ (n = 319)

ด้านจิตใจ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านพอใจใน ความสำเร็จที่เกิด ขึ้นกับชีวิต	84 (26.33)	161 (50.47)	71 (22.26)	3 (0.94)	0 (0)	4.02	0.72	ดี
2. ท่านได้รับความ รักจากสมาชิกใน ครอบครัว	105 (32.92)	152 (47.65)	61 (19.12)	1 (0.31)	0 (0)	4.13	0.72	ดี
3. ท่านได้รับความ รักจากเพื่อน บ้าน/คนใน ชุมชน	42 (13.17)	177 (55.49)	99 (31.03)	1 (0.31)	0 (0)	3.82	0.65	ดี
4. ท่านมีความสุข ในการใช้ชีวิต	90 (28.21)	156 (48.90)	70 (21.94)	3 (0.94)	0 (0)	4.04	0.73	ดี
5. ท่านมีความ ภูมิใจในการทำ เกษตร	77 (24.14)	144 (45.14)	87 (27.27)	11 (3.45)	0 (0)	3.90	0.80	ดี
6. ท่านพอใจใน ทรัพย์สินที่ท่าน หามาได้ด้วย ตนเองจากการทำ เกษตร	82 (25.71)	147 (46.08)	85 (26.65)	5 (1.57)	0 (0)	3.96	0.77	ดี
7. ท่านมีความสุข ในการทำเกษตร	88 (27.59)	146 (45.77)	71 (22.26)	13 (4.08)	1 (0.31)	3.96	0.83	ดี
โดยรวม						3.98	0.56	ดี

จากตารางที่ 4-10 พบว่า ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจ ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โดยอันดับหนึ่งได้แก่ ได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X} = 4.13$, $SD = 0.72$) รองลงมาคือ มีความสุขในการใช้ชีวิต ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.73$) พอใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชีวิต ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.72$) พอใจในทรัพย์สินที่ทํานามาได้ด้วยตนเองจากการทำเกษตร ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.77$) มีความสุขในการทำเกษตร ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.83$) มีความภูมิใจในการทำเกษตร ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.80$) และลำดับสุดท้ายคือ ได้รับความรักจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.65$)

ตารางที่ 4-11 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้าน
ความสัมพันธ์ทางสังคม (n = 319)

ด้าน ความสัมพันธ์ ทางสังคม	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านเป็นมิตร/ เป็นกันเอง และ เข้ากับเพื่อน บ้าน/ คนใน ชุมชน	60 (18.81)	184 (57.68)	73 (22.88)	2 (0.63)	2 (0)	3.95	0.66	ดี
2. ท่านไม่มีความ ขัดแย้งกับเพื่อน บ้าน/ คนใน ชุมชน	69 (21.63)	175 (54.86)	63 (19.75)	7 (2.19)	5 (1.57)	3.93	0.80	ดี
3. ท่านไม่ถูก แบ่งแยกจาก เพื่อนบ้าน/ คน ในชุมชน	74 (23.20)	176 (55.17)	60 (18.81)	5 (1.57)	4 (1.25)	3.97	0.77	ดี
4. ท่านร่วม กิจกรรม สาธารณะ ประโยชน์ใน ชุมชนของท่าน	60 (18.81)	153 (47.96)	96 (30.09)	8 (2.51)	2 (0.63)	3.79	0.78	ดี

ตารางที่ 4-11 (ต่อ)

ด้าน ความสัมพันธ์ ทางสังคม	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปล ความ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. ท่านได้รับความ ช่วยเหลือจาก เพื่อนบ้าน/ คน ในชุมชน	54 (16.93)	167 (52.35)	89 (27.90)	9 (2.82)	0 (0)	3.83	0.73	ดี
6. ท่านให้ความ ช่วยเหลือเพื่อน บ้าน/ คนใน ชุมชน ทุกครั้งที่ มีโอกาส	69 (21.63)	157 (49.22)	85 (26.65)	8 (2.51)	0 (0)	3.90	0.76	ดี
โดยรวม						3.87	0.59	ดี

จากตารางที่ 4-11 พบว่า ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ ไม่ถูกแบ่งแยกจากเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ($\bar{X} = 3.97$, $SD = 0.77$) รองลงมาคือ เป็นมิตร/ เป็นกันเอง และเข้ากับเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.66$) ไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.80$) ให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ทุกครั้งที่มีโอกาส ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.76$) ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ($\bar{X} = 3.83$, $SD = 0.73$) และลำดับสุดท้ายคือ ร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชนของท่าน ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 0.78$)

ตารางที่ 4-12 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำแนกด้านสิ่งแวดล้อม (n = 319)

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	แปลความ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านได้อุปโภค/บริโภคน้ำสะอาด (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องน้ำเน่าเสีย)	93 (29.15)	164 (51.41)	49 (15.36)	10 (3.16)	3 (0.94)	4.04	0.81	ดี
2. ท่านได้รับอากาศบริสุทธิ์ (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องอากาศเสีย)	98 (30.72)	162 (50.78)	50 (15.67)	7 (2.19)	2 (0.63)	4.09	0.78	ดี
3. ท่านไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะในชุมชน	62 (19.44)	146 (45.77)	90 (28.21)	13 (4.08)	8 (2.51)	3.76	0.90	ดี
4. การเดินทางคมนาคมในชุมชนของท่านมีความสะดวก	64 (20.06)	165 (51.72)	82 (25.71)	8 (2.51)	0 (0)	3.89	0.74	ดี
5. ท่านไม่ประสบปัญหาโจรลักขโมยทรัพย์สิน	58 (18.18)	149 (46.71)	88 (27.59)	18 (5.64)	6 (1.88)	3.74	0.89	ดี
	โดยรวม					3.89	0.64	ดี

จากตารางที่ 4-12 พบว่า ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ ได้รับอากาศบริสุทธิ์ (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องอากาศเสีย) ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.78$) รองลงมาคือ ใ้ดู่โป๊ทก/ บริ โทคน้ำสะอาด (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องน้ำเน่าเสีย) ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.81$) การเดินทางคมนาคมในชุมชนของท่านมีความสะดวก ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.74$) ไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะในชุมชน ($\bar{X} = 3.76$, $SD = 0.90$) และลำดับสุดท้ายคือ ไม่ประสบปัญหาโจรลักขโมยทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 0.89$)

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย คือการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-13 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตโดยรวม

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	r	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
1. การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร	.469**	.000	ปานกลาง
2. การจัดการด้านการเงิน	.566**	.000	ปานกลาง
3. การพัฒนาตนเอง	.426**	.000	ปานกลาง
โดยรวม	.615**	.000	ปานกลาง

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4-13 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และมีความสัมพันธ์

กันในระดับปานกลาง ($r = .615$) พิจารณาความสัมพันธ์ในแต่ละด้าน พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยด้านการจัดการด้านการเงิน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มากที่สุด ($r = .566$) รองลงมาคือ การจัดการพื้นที่ทางการเกษตร ($r = .469$) และอันดับสุดท้ายคือ การพัฒนาตนเอง ($r = .426$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 319 คน ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลงานวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า มีสถานภาพสมรส และมีอาชีพหลักทางการเกษตรทำสวน

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่หนึ่งคือ 1) การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร รองลงมาคือ 2) การจัดการด้านการเงิน และน้อยที่สุดคือ 3) การพัฒนาตนเอง

ข้อมูลด้านการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ แบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคในครัวเรือน รองลงมาคือ แบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อขาย แบ่งพื้นที่เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน และแบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย ตามลำดับ

ข้อมูลด้านการจัดการด้านการเงิน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่หนึ่งได้แก่ ท่านใช้เงินของตนเองเพื่อนำมาใช้จ่าย (ไม่กู้เงินนอกระบบ) รองลงมาคือ ซื้อสินค้าตามความจำเป็น วางแผนการใช้เงิน ออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน และบันทึกบัญชีครัวเรือน ตามลำดับ

ข้อมูลด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่หนึ่งได้แก่ ศึกษาและหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ฯลฯ รองลงมาคือ ขอคำแนะนำด้านการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชน/ ปราชญ์ชาวบ้าน สมัครเข้าร่วมโครงการ/ อบรม กับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานเอกชน ทุกครั้งถ้ามีโอกาส ท่านผลิตปุ๋ย เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ไว้ใช้เองในครัวเรือน ฯลฯ ตามลำดับ และทำน้ำยาเอนกประสงค์/ สบู่/ แชมพู/ น้ำยาล้างจาน ไว้ใช้เองในครัวเรือน ฯลฯ ปรับปรุงบำรุงดินโดยปลูกพืชตระกูลถั่ว หรือปอเทือง ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับอยู่ใน 2 อันดับสุดท้าย

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต = 101.92 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนทั่วไป ที่มีค่าเท่ากับ 96-130 คะแนน หมายถึงมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างของเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี (สุวรรณ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2540)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับที่หนึ่งคือ 1) ด้านจิตใจ รองลงมาคือ 2) ด้านร่างกาย 3) ด้านสิ่งแวดล้อม และน้อยที่สุดคือ 4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี จำนวน 224 คน มีคุณภาพชีวิตปานกลาง จำนวน 95 คน และไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

ด้านจิตใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่หนึ่งได้แก่ ได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว รองลงมาคือ มีความสุขในการใช้ชีวิต พอใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชีวิต พอใจในทรัพย์สินที่ท่านหามาได้ด้วยตนเองจากการทำเกษตร มีความสุขในการทำเกษตร มีความภูมิใจในการทำเกษตร และได้รับความรักจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน ตามลำดับ

ด้านร่างกาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่หนึ่งได้แก่ ทำกิจกรรมประจำวันได้เองตามปกติ รองลงมาคือ มีอาหารเพียงพอในการบริโภคทุกมื้อ พักผ่อนอย่างเพียงพอ นอนหลับพักผ่อนเพียงพอ ไม่มีโรค

ประจำตัวร้ายแรง ไม่จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล จากอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย มีเวลาออกกำลังกาย และออกกำลังกายเป็นประจำ ตามลำดับ

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ ได้รับอากาศบริสุทธิ์ (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องอากาศเสีย) รองลงมาคือ ได้อุปโภค/ บริโภคน้ำสะอาด (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องน้ำเน่าเสีย) การเดินทางคมนาคมในชุมชนของท่านมีความสะดวก ไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะในชุมชน และไม่ประสบปัญหาโจรลักขโมยทรัพย์สิน ตามลำดับ

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งได้แก่ ไม่ถูกแบ่งแยกจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน รองลงมาคือ เป็นมิตร/ เป็นกันเอง และเข้ากับเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน ไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน ให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน ทุกครั้งที่มีโอกาส ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน และร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชนของท่าน ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก และโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยอันดับที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ 1) การจัดการด้านการเงิน รองลงมาคือ 2) การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร และมีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ 3) การพัฒนาตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

โดยรวมผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับหนึ่งคือ 1) การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร รองลงมาคือ 2) การจัดการด้านการเงิน และ 3) การพัฒนาตนเอง เมื่อพิจารณารายด้าน ดังนี้

การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร ด้านการจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตรของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยพบว่า

ความเห็นของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เห็นว่าการให้ความสำคัญเรื่องการแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคในครัวเรือน อยู่ในอันดับมากที่สุด รองลงมาคือ แบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อขาย แบ่งพื้นที่เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน และแบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพลภัทร์ คงธนจารอนันต์ (2551) ที่ศึกษา เรื่อง การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเกษตรกรมีการจัดการและการใช้พื้นที่ในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ มีการผลิตพืชผลทางการเกษตรเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริโภคในครัวเรือนถ้าเหลือจึงขาย รองลงมา เลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องการให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชให้เพียงพอกับความ ต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรกถ้าเหลือก็แบ่งปันเพื่อนบ้านในชุมชน และจำหน่ายเป็น รายได้ มีแหล่งน้ำ และกิจกรรมการเกษตร ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ จึงทำให้การแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

การจัดการด้านการเงิน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติการด้านการเงินของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยพบว่า ความเห็นของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เห็นว่าการไม่กู้เงินนอกระบบ เพื่อนำมาใช้จ่ายในครัวเรือน อยู่ในอันดับมากที่สุด รองลงมาคือ ซื้อสินค้าตามความจำเป็น และวางแผนการใช้จ่ายเงิน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกร มีความคุ้มครองตนเอง และมีการวางแผนด้านการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ชีระกุลพิศุทธิ์ (2554) ที่ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง โดยประชาชนมีระดับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมากที่สุด ลำดับ 1 คือ ท่านไม่กู้เงินนอกระบบ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่า 4.19 อยู่ในระดับมาก และตามข้อเสนอแนะจากงานวิจัย หัวหน้าครัวเรือนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ควรกู้ยืมเงินมาสำหรับใช้จ่ายในครอบครัว ในสิ่งที่ไม่จำเป็น มีน้อยก็ควรใช้น้อยเพื่อมีเงินเหลือเก็บออมไว้เป็นทุนสำรองในครอบครัวและใช้จ่ายในยามที่จำเป็น รวมทั้งต้องมีการวางแผนในการใช้จ่ายของครัวเรือนเสมอ ทั้งนี้ เป็นไปตามกิจกรรมสำหรับครอบครัวเกษตรกรที่นำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ คือ การประหยัด โดยวางแผนการใช้จ่ายเงินให้มีความรอบคอบ มีการเก็บออมเงิน และมีการทำบัญชีครัวเรือน

การพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติการพัฒนาตนเองของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยพบว่า ความเห็นของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เห็นว่าการศึกษาและหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ฯลฯ อยู่ในอันดับมาก รองลงมาคือ ขอคำแนะนำด้านการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชน/ ประชาชนชาวบ้าน สมัครเข้าร่วมโครงการ/ อบรม กับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยเอกชน ทุกครั้งถ้ามีโอกาสผลิตปุ๋ย เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก วัสดุชีวภาพในครัวเรือน ฯลฯ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกร ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และศึกษาหาความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปพัฒนาในด้านการเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเกษตรกรรับทราบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากโทรทัศน์ การประชุมชาวบ้าน วิทยุกระจายเสียง นิทรรศการ/ ศึกษาดูงาน หนังสือพิมพ์ เอกสารแนะนำ ไปสเตอร์หรือแผ่นพับ และคนใกล้ชิด อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ กรรษา (2550) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลกกก อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนได้มีการนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพตนเองอยู่เสมอ และได้นำความรู้ไปใช้ในขั้นตอนการวางแผนและปฏิบัติในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ การเข้ารับการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รู้จักรับฟังข่าวสารความรู้รอบตัว ตลอดจนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ แล้วรู้จักนำความรู้มาบูรณาการในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะได้มีความรอบรู้เกี่ยวกับอาชีพ และนำความรู้ไปใช้ในขั้นตอนวางแผนและประกอบอาชีพ พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพให้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ มีส่วนผลักดันให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี โดยกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขต อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีคุณภาพชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 101.92 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนทั่วไป ที่มีค่าเท่ากับ 96-130 คะแนน หมายถึงมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างของเกษตรกร ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี (สุวรรณ มหัตนิรันทรกุล และคณะ, 2540)

ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสองอันดับแรก คือ ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

ด้านร่างกาย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ทำกิจวัตรประจำวันได้เองตามปกติ พักผ่อนอย่างเพียงพอ และมีอาหารเพียงพอในการบริโภคทุกมื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌัฐพจน์ ยืนยง (2555) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยพบว่าคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยรวมด้านร่างกาย อยู่ในระดับมาก คือ มีสุขภาพกำลังความสามารถเพียงพอที่จะดำรงชีวิตประจำวันและปฏิบัติงานของตนเองได้ รับประทานอาหารสม่ำเสมอ และรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ สุขอนามัยปลอดภัย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สุขภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญและเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานสำหรับทุกชีวิตรวมถึงเกษตรกรการที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขก็คือ ผู้ที่มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ทำกิจวัตรประจำวันได้เองตามปกติ พักผ่อนอย่างเพียงพอ มีอาหารเพียงพอในการบริโภคทุกมื้อ ผู้ที่มีสุขภาพดีก็จะมีความสุขในการดำรงชีวิต

ด้านจิตใจ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว ความสุขในการใช้ชีวิต และพอใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ ธีระกุลพิสุทธิ์ (2554) ที่ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ระดับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ รู้สึกพอใจในชีวิต ไม่รู้สึกหุดหู่ในการใช้ชีวิต และมีความพึงพอใจต่อการได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก สุขภาพจิตที่ดีมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคนการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติก็คือ การที่จิตใจของเรามีความสุขหรือสบายใจ จะทำให้การปฏิบัติงาน การทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพและมีความสุข ความภูมิใจในอาชีพของตนเอง ซึ่งเกิดมาจากการได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว สถาบันครอบครัวมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่งผลต่อความสุขในการใช้ชีวิต และพอใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชีวิต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่าการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และมี

ความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพจน์ ยืนยง (2555) ที่ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เทพ อานันททอง (2552) ที่ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการดำเนินชีวิตตามแนวปฏิบัติ เศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต โดยรวมพบว่า ตามหลักการของพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้คู่คุณธรรม และความสมดุลและยั่งยืน ดัชนีชี้คุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) มีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน, สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมี พุทโมกษ์ (2556) ที่ศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัด นครราชสีมา การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ภรรยา (2550) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์เชิงบวก คุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลกกกุง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ (2550) ที่ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน กรณีศึกษา: เกษตรกรตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดชลบุรี และหน่วยงานกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ที่มีหน่วยงานดูแลในระดับพื้นที่ควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปลงมือปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในเรื่องที่ตน

ถนัด ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำทั้งปรับปรุงบำรุงดินจากพืชตระกูลถั่วซึ่งเกษตรกรสามารถทำเองได้ง่าย พร้อมกำหนดหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบททางสังคมของอำเภอเมืองชลบุรี เป็นสำคัญ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับที่ดี และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริม ให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนอยู่แบบช่วยเหลือซึ่งกันและกันพึ่งพาอาศัยกัน

2. ข้อเสนอแนะปฏิบัติการ

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น หัวหน้าส่วนราชการ พร้อมเจ้าหน้าที่ควรเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง โดยการนำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปลงมือทำจริง ต่อยอดองค์ความรู้ในเรื่องที่ตนถนัด และให้เหมาะกับบริบทของครอบครัวตนเอง ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการพัฒนาตนเองได้อย่างดี เมื่อลงพื้นที่เพื่อพบปะให้ความรู้แก่เกษตรกร

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับที่ดี และเพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ทั้งนี้ ข้าราชการในชุมชน ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาเกษตรกร ในท้องที่ควรต้องจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้เกษตรกรได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรักความสามัคคีและช่วยเหลือกัน ซึ่งจะส่งผลให้คนชุมชนมีการเชื่อมความสัมพันธ์กันเกิดขึ้น ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในอนาคต ต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในพื้นที่เขตเมือง และเขตชนบท ในจังหวัดชลบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาด้านการเกษตร ต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในสาขาอาชีพอื่นๆ ว่ามีวิธีการปฏิบัติตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่ในด้านต่างๆ ต่อไป

3.3 ควรมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ แบบกลุ่ม (Focus group) ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างและชัดเจนขึ้นกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ กรรษา. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง กับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลกกกูก อำเภอมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, สำนักบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ซี เอ แอนด์ เอส โฟโต้สตูดิโอ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). *การใช้ SPSS for windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการศิลปการดำเนินชีวิต. (2551). *ศิลปการดำเนินชีวิต ศูนย์วิชาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน. (2552). *คุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบท*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน
- ชัยวัฒน์ ชีระกุลพิศุทธิ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลสุโสะ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชุดินันท์ ทองคำ. (2555). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของครัวเรือนในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์. (2551). *การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจิบ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์), สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพจน์ ยืนยง. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของข้าราชการครูสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ณรัชชอร์ ศรีทอง. (2554). *แนวคิด หลักการ และการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*
- ชานินทร์ ศิลปะจารุ. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ซี.*
- นันทวัน อินทชาติ. (2559). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- บุญจง ขวาทิทธิวงษ์. (ม.ป.ป.). *การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.*
- บุญมี พุกโมกษ์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- พงษ์เทพ อาสนิททอง. (2552). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการดำเนินชีวิตตามแนวปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพชีวิต. การศึกษาค้นคว้าอิสระสาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2550). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิชัยพัฒนา.*
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2557). *รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณาการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2559). *รายงานฉบับสมบูรณาการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

- วรรณภา กุมารจันทร์. (2543). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน*. วิทยานิพนธ์
สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลผู้สูงอายุ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. *ข่าวสาร
การวิจัยการศึกษา*, 1(4), 13.
- ศศิพิมพ์ เหล่าศรีมงคล. (2556). *วิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง*. เข้าถึงได้
จาก <http://tomyumkungg.blogspot.com>
- สันติพงษ์ นามวงศ์. (2556). *คุณภาพชีวิตในการทำงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงาน
ส่วนตำบลอำเภออุ้มผางพิจิตร จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี. (2559). *รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559*. ชลบุรี:
กลุ่มสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี. (2559). *รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559*. ชลบุรี:
สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*.
เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550).
เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2552).
แนวพระราชดำริ. เข้าถึงได้จาก <http://www.rdpb.go.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2559). *ภารกิจ/อำนาจหน้าที่*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.opsmoac.go.th>
- สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ. (2550). *คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน
กรณีศึกษา:เกษตรกร ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี*.
ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). *ใต้เบื้องพระยุคลบาท* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มติชน.

- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล, วิระวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล, วนิกา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิตต์ วงศ์สุวรรณ และราณี พรมานะจิริงกุล. (2540). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัดและ 26 ตัวชี้วัด: รายงานวิจัยโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข*. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสุดา เจริญรัต. (2546). *เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิถิทรศน์.
- อรอาภา เมืองสุวรรณ. (2555). *คุณภาพชีวิตของเกษตรกรตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาตำบลคอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์พยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อัจฉรา นวจินดา. (2548). *คหกรรมศาสตร์กับคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Home economics versus sufficiency economy and quality of life): เอกสารประกอบการบรรยายวิชา 06511 หลักคหกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อัจฉรา นวจินดา. (2549). *ทฤษฎีคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์.
- อัจฉรา นวจินดา และจิจิรัส ภิรมย์ธรรมศิริ. (2532). *ความสัมพันธ์ระหว่างความจำเป็นพื้นฐานภาวะทางคหกรรมศาสตร์และคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Sharma, R.C. (1988). *Population, resources environment and quality of life: Handbook of pedagogical aspects and knowledge base of population education (2nd ed.)*. Delhi: Dhampat Rai & Son Education.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychology testing (5th ed.)*. New York: Harper Collins Publishers.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณภาพ
ชีวิตของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี

() 31-40 ปี

() 41-50 ปี

() 51-60 ปี

() มากกว่า 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

() มัธยมศึกษา/ ปวช.

() อนุปริญญา/ ปวส.

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพ

() โสด

() สมรส

() หม้าย/ หย่าร้าง

5. อาชีพหลักทางการเกษตรของท่าน (กรุณาตอบเพียงข้อเดียว)

- () ทำนา () เลี้ยงสัตว์
 () ทำสวน () อื่น ๆ
 () ทำไร่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติของท่านในช่องที่กำหนดโดย

ค่าคะแนน 5 คือ มากที่สุด หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นเสมอ, ปฏิบัติเช่นนั้นมากที่สุด

ค่าคะแนน 4 คือ มาก หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นบ่อยๆ, ปฏิบัติเช่นนั้นมาก

ค่าคะแนน 3 คือ ปานกลาง หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นปานกลาง, ปฏิบัติเช่นนั้นระดับกลางๆ

ค่าคะแนน 2 คือ น้อย หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นนานๆ ครั้ง, ปฏิบัติเช่นนั้นเล็กน้อย

ค่าคะแนน 1 คือ น้อยที่สุด หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นนานมาแล้วจนจำไม่ได้

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
การจัดการพื้นที่ในการทำการเกษตร (คำอธิบายเพิ่มเติม : การแบ่งพื้นที่ปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์/แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในแต่ละรอบของฤดูกาลผลิต)					
1. ท่านแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อบริโภคในครัวเรือน					
2. ท่านแบ่งพื้นที่สำหรับปลูกพืชเพื่อขาย					
3. ท่านแบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน					
4. ท่านแบ่งพื้นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อขาย					
5. ท่านแบ่งพื้นที่เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร					

การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
การจัดการด้านการเงิน					
6. ท่านวางแผนการใช้เงิน					
7. ท่านมักจะออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน					
8. ท่านบันทึกบัญชีครัวเรือน					
9. ท่านซื้อสินค้าตามความจำเป็น					
10. ท่านไม่กู้เงินนอกระบบเพื่อนำมาใช้จ่ายในครัวเรือน					
การพัฒนาตนเอง					
11. ท่านสมัครเข้าร่วมโครงการ/ อบรม กับหน่วยงานราชการ หรือหน่วยเอกชน ทุกครั้ง ถ้ามีโอกาส					
12. ท่านขอคำแนะนำด้านการเกษตรจากเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชน/ ปราชญ์ชาวบ้าน					
13. ท่านศึกษาและหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ฯลฯ					
14. ท่านทำน้ำยาเอนกประสงค์/ สบู่/ แชมพู/ น้ำยาล้างจาน ไว้ใช้เองในครัวเรือน ฯลฯ					
15. ท่านผลิตปุ๋ย เช่น ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ไว้ใช้เองในครัวเรือน ฯลฯ					
16. ท่านปรับปรุงบำรุงดินโดยปลูกพืชตระกูลถั่ว หรือปอเทือง ฯลฯ					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านในช่องที่กำหนดโดย
ค่าคะแนน 5 คือ มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความรู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นเสมอ, รู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้น
มากที่สุด

ค่าคะแนน 4 คือ มาก หมายถึง ท่านมีความรู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นบ่อยๆ, รู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นมาก

ค่าคะแนน 3 คือ ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความรู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นปานกลาง, รู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้น
ระดับกลางๆ

ค่าคะแนน 2 คือ น้อย หมายถึง ท่านมีความรู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นนาน ๆ ครั้ง, รู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้น
เล็กน้อย

ค่าคะแนน 1 คือ น้อยที่สุด หมายถึง ไม่มีความรู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นเลย, รู้สึก/คิดเห็น เช่นนั้นน้อยมาก

คุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ด้านร่างกาย					
1. ท่านทำกิจวัตรประจำวันได้เองตามปกติ					
2. ท่านได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ					
3. ท่านนอนหลับพักผ่อนเพียงพอ					
4. ท่านมีอาหารเพียงพอในการบริโภคทุก มื้อ					
5. ท่านมีเวลาออกกำลังกาย					
6. ท่านออกกำลังกายเป็นประจำ					
7. ท่านไม่มีโรคประจำตัวร้ายแรง					
8. ท่านไม่จำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล จากอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย					

คุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ด้านจิตใจ					
9. ท่านพอใจในความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับชีวิต					
10. ท่านได้รับความรักจากสมาชิกในครอบครัว					
11. ท่านได้รับความรักจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน					
12. ท่านมีความสุขในการใช้ชีวิต					
13. ท่านมีความภูมิใจในการทำเกษตร					
14. ท่านพอใจในทรัพย์สินที่ท่านหามาได้ด้วยตนเองจากการทำเกษตร					
15. ท่านมีความสุขในการทำเกษตร					
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม					
16. ท่านเป็นมิตร/ เป็นกันเอง และเข้ากับเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน					
17. ท่านไม่มีความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน					
18. ท่านไม่ถูกแบ่งแยกจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน					
19. ท่านร่วมกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในชุมชนของท่าน					
20. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน					
21. ท่านให้ความช่วยเหลือเพื่อนบ้าน/ คนในชุมชน ทุกครั้งที่มีโอกาส					

คุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ด้านสิ่งแวดล้อม					
22. ท่านได้อุปโภค/ บริโภคน้ำสะอาด (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องน้ำเน่าเสีย)					
23. ท่านได้รับอากาศบริสุทธิ์ (ไม่ได้รับความเดือดร้อนเรื่องอากาศเสีย)					
24. ท่านไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะ ในชุมชน					
25. การเดินทางคมนาคมในชุมชนของท่าน มีความสะดวก					
26. ท่านไม่ประสบปัญหาโจรลักขโมย ทรัพย์สิน					